

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2,50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRAD, Slomškov trg 5. — Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po izjavah iz Bele hiše bo ameriški kontinent ostal složen v odločni obrambi pred morebitnimi poskusi vpliva držav osi, zlasti Španije, na latinske države v Južni Ameriki

Washington, 3. okt. o. Iz okolice Bele hiše je izšla polslužbena izjava o konferenci načelnikov generalnih štabov ameriških republik. Panameriška solidarnost, pravi izjava, je naš odgovor na trojni pakt in na vsakršni sporazum, ki bi ga mogel španski notranji minister skleniti z vladarji Amerike. Sprito se danje velike krize se je novi svet trdno odločil, da ostane neomajno zedinjen in složen. Vsak poskus osi velesiti, da bi razširil svoj vpliv tudi na Južno Ameriko, posluhuje se pri tem vpliva matice Amerike, Španije, je obojen že v naprej v neuspeh. Vsa zapadna hemisfera se bo borila, če bo potrebno, za demokracijo in svobodo človeštva, v kar slej ko prej neomajno veruje.

Washington, 3. okt. j. (Reuter). Zveza držav osi z Japonsko je po splošnem mnenju Zedinjene države zelo približala vstopu v vojno. Vse bolj se v Washingtonu, celo v izolacionističnih krogih, utrjuje mnenje, da bodo Zedinjene države morale že spomladai stopiti v vojno. V diplomatskih in političnih krogih v Washingtonu smatrajo, da je treba prištevati med glavne vabe, s katerimi je Nemčija pridobila Japonsko za novi pakt, tudi zagotovilo, da si bo Japonska lahko vzela in obdržala vsa ozemlja, ki leže vzhodno od Indije.

Willkie za čim večjo pomoč Angliji

New York, 3. okt. s. (Reuter). V nekem govoru v Clevelandu je izjavil večeraj republikanski predsedniški kandidat Willkie, da morajo Zedinjene države nuditi junaskemu angleškemu narodu čim več pomoči v materialu, če treba tudi z žrtvami za lastno letalstvo. Willkie je dejal, da se bodo Zedinjene države lahko tem bolj same pripravile za svojo obrambo, čim dalje bo Anglija vzdržala v borbi. Willkie se je izrazil tudi za vojaško sodelovanje Zedinjenih držav in Kanade z latinsko-ameri-

škimi državami. Zedinjene države in njihovo prebivalstvo nočejo nobenega konflikta, je dejal Willkie, niti na Atlantiku niti na Pacifiku. Amerika hoče mir in v tem so vsi Američani edini. Kljub temu je treba dovrševati vojaške priprave.

Izjava mornariškega ministra Knoxa

Washington, 3. okt. s. (Reuter). Ameriški mornariški minister Knox je izjavil večeraj, da se Zedinjene države ne pogajajo z Anglijo za oporišče ameriških vojnih ladij v Singapuru, pač pa bosta tako mornariško, kakor tudi vojno ministrstvo storili vse, da omogočita, da dobi Anglija čim prej in čim več vojaških letal iz Zedinjenih držav. Vse ovire, ki dobavi letal nasprotujejo, bodo po možnosti odstranili.

Delo kanadsko-ameriškega obrambnega odbora

New York, 3. okt. s. (Ass. Press). Večera je v Bostonu sestel kanadsko-ameriški obrambni odbor. Predsednik ameriške delegacije v odboru, newyorški župan La Guardia je izjavil, da je odbor sklepal tudi o obrambi pacifiške obale Paname. Odbor je tudi sklenil pospešiti načrte za obrambo Nove Anglije in celotne atlantske obale Kanade. Člani obrambnega odbora so iz Bostona odpotovali na vožnjo ob kanadski obali, da pregledajo obstoječe obrambne naprave.

Trgovinske ladje za patrolno službo

New York, 3. okt. s. (Reuter). Ameriško mornariško ministrstvo je sklenilo najeti 125 zasebnih trgovinskih ladij, ki bodo preurejene v patrolne ladje za službo ob atlantski obali Zedinjenih držav. Smatrajo, da je to eden izmed ukrepov za razdelitev ameriške vojne mornarice v dva enako močna dela za obrambo Atlantskega oceana in Pacifika.

Zahteva po zasedbi Martiniquea da ne bi doživel usode Indokine

New York, 3. okt. s. (Reuter). Večerašnja »New York Post« zahteva, naj ameriške države vzamejo francoski otok Martinique na Karibskem morju pod svojo zaščito in ga vojaško zasedejo, če treba tudi s silo. List pravi, da je tak ukrep potreben, ker zavzema vlada v Vichy nejasno stališče ter jo je treba smatrati kot eksponentinjo velesili osi. List opozarja pri tem na dogodek v francoski Indokini ter pravi, da se kaj takega ne sme zgoditi na Martiniqueu. Havanska konvencija je določila, da ameriške države ne bodo dovolile, da bi prešla posest katerekoli izvenameriške države na zapadni polobli v roke kakšne izvenameriške države. »New York Post« misli, da obstoji na Martiniqueu taka nevarnost in da morajo ameriške države zato solidarno nastopiti v smislu havanskih sklepov.

Večera je bilo objavljeno z Martiniquea, da so tamkajšnje francoske oblasti odredile ustavitve vseh utrjevalnih del na otoku. Smatrajo, da je to francoska koncesija Zedinjenim državam, ker je predsednik Roosevelt francoskemu veleposlaniku izrecno poudaril, da Zedinjene države nadaljnega utrjevanja Martiniquea ne bi mogle dovoliti. Na drugi strani opozarjajo na dejstvo, da vlada v Vichyju glede položaja Martiniquea še vedno ni podala vladi Zedinjenih držav nobene jasne ali obvezne izjave.

Japonska prizadevanja za zblizanje z Rusijo

Japonski tisk za sklenitev pogodbe o nenapadanju in rešitev vseh spornih vprašanj

Tokio, 3. oktobra. s. (DNB). Mnogi japonski listi se zavzemajo za sklenitev nenapadalne pogodbe med Rusijo in Japonsko. »Asahi Simbun« piše v zvezi s tem, da berlinska trojezica ni samo potrdila obstoječih dobrih odnosov med Nemčijo in Rusijo, temveč pomeni tudi izraz volje z japonske strani, da bi se rusko-japonski odnosi stabilizirali. List naglašja, da je z japonskega stališča rešitev vseh odprtih vprašanj med Rusijo in Japonsko povsem možna.

Tokio, 3. oktobra. br. (Stefani). Japonski tisk se vedno komentira mednarodni politični položaj po sklenitvi trojezice v Berlinu. Še prav posebno se listi zanimajo za odnose s Sovjetsko Rusijo. »Nič Nič« ugotavlja, da je stališče, ki ga zavzema politika osi napram Rusiji povsem v skladu s stališčem Japonske, kar je v ostalem razvidno že iz besedila v Berlinu podpisanega pakta. Rusija je pakt sprejela na znanje in se ni pustila premočiti od demokratske propagande, da bi mogel biti ta pakt naperjen tudi proti njej.

Nemška in italijanska pričakovanja

Rim, 3. okt. o. Dr. Appellius pravi v listu »Popolo d'Italia«, da so bile ob priliki zveze pogodbe med Italijo, Japonsko in Nemčijo urejene interese sfere Nemčije, Italije in Japonske ter Rusije v Evropi, Afriki in Aziji. Ribbentrop bo skušal sedaj pripraviti še Rusijo do tega, da bi pristala na to novo razdelitev sveta. Evropa in Afrika ostaneta življenjski prostor Nemčije in Italije. V velikiazijski prostor spadajo vsa Kitajska, Mandžurija, Mongolija, Karolinski, Maršalski otoki, Tokijski zaliv, Siam, Niz. Indija, Carabaca, Angleška Buyana, Bismarkovo in Salomonsko otočje. Na to področje se bo

raztegnil življenjski prostor Japonske. Velesili osi bosta pozvali Anglijo, naj se umakne z nje, ker bi se drugače vojna razširila tudi na ta prostor. Velesili osi se ne protivita, da bi Zedinjene države prevzele angleško posest v Ameriki, pa tudi Kanado.

Rim, 3. okt. o. Glavno glasilo fašistične stranke »Popolo d'Italia« razpravlja o možnosti sporazuma med Rusijo in Japonsko ter pravi, da v Ameriki resno računajo s tem, da blok avtoritativnih sil ne bo dovolil, da se vključita v prostor, za katerega velja Monroeova doktrina, tudi Dakar in Singapur. Rusija je zainteresirana v severozapadni Kitajski, v Turkestanu in v interese Japonske lahko spoštuje, tem bolj, ker ji je sedaj odprta pot proti jugu. V Tokiju vsekakor pričakujejo, da bo Rusija sedaj odrekla svojo podporo marsalu Cangkajsku.

Curij, 3. okt. o. »Die Tat« poroča, da v berlinskih novinarskih krogih mnogo razpravljajo o prijateljskem stališču, ki ga je zavzela Rusija do berlinskega pakta in držav, ki so ga sklenile. V Berlinu napovedujejo, da se bo Rusija čez nekaj časa sama priključila tej zvezi. Da se to že se-

daj ni zgodilo, so bili za Rusijo merodajni taktični razlogi, ker bi se namreč mogla ruska odločitev smatrati za rusko slabost.

Poslabšanje odnosov med Ameriko in Japonsko

Tokio, 3. okt. s. (DNB). V zvezi z nedavnim incidentom med japonskimi in ameriški mornarji v sanghaju napovedujejo v merodajnih japonskih krogih nadaljnje poslabšanje odnosov med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Prizadevanje nekaterih ameriških krogov, da bi dosegli zblizanje z Japonsko, smatrajo tu sicer kot zanimivo, mislijo pa, da bi moglo tako prizadevanje roditi uspeh samo v primeru, če bi Zedinjene države najprej v načelu priznale novi svetovni red in novi položaj na Daljnem vzhodu.

Japonska in transporti orožja preko Birme

Tokio, 3. oktobra. s. (CBS). Japonski listi se mnogo bavijo z možnostjo skupne an-

Letalski napadi na središče Londona

Napadala so le posamezna nemška letala, ki pa zaradi močne topniške obrambe niso prodrla nad središče mesta

London, 3. okt. s. (Reuter). Enako kakor prejšnjo noč se je tudi središče angleški protiletalski obrambi posrečilo že zgodaj odbiti napad nemških letal na London, tako da je bil že pred 22. dan znak za konec letalskega alarma. Uro pozneje je bil sicer znova alarm, toda zopet je protiletalska obramba preprečila, da bi mogla nemška letala uspešno napasti središče Londona. Tako je imelo središče mesta zopet razmeroma mirno noč.

Kakor običajno tudi v pretekli noči niso napadale Londona večje formacije, temveč posamezna letala. Pri tem so se posluževale nove taktike. Med tem ko so doslej običajno letala nekaj časa krožila nad predmestji, preden so skušala prodor nad središče Londona, so središče istočasno napadali iz dveh smeri, namreč iz severozapada in jugovzhoda, protiletalsko topništvo pa je bilo pripravljeno in je oba poskusa prodora proti središču Londona odbilo. Nemška letala so bila razpršena, vrgla pa so nekaj bomb na predmestja.

Pri drugem nočnem alarmu se je eno izmed nemških letal spustilo z zaprtim motorjem proti središču Londona, preden pa je moglo napasti, je moralo zopet pogoniti stroje, nakar je protiletalsko topništvo otvorilo ogenj in ga pregnalo. Eno ali dve letali pa sta med drugim napadom vrgli nekaj zažigalnih bomb na središče mesta, toda vsi požari so bili v teku pol ure pogaseni. Med prvim napadom bombe na središče mesta niso bile vrzene.

Uradno poročilo o nočnih napadih

London, 3. okt. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo sta objavili davi naslednji komunikacije:

Ceprav so sovražni letalski napadi preteklo noč veljali predvsem Londonu in južnovzhodni Angliji, so bili izvršeni napadi tudi na mnoge druge dele države. Na Škotskem so bile vržene zažigalne bombe na dveh mestih. Povzročena škoda je majhna. Zadetihi je bilo nekaj zgradb in je bilo nekaj človeških žrtev.

V severozapadni Angliji je bilo vrženih več eksplozivnih in zažigalnih bomb. Nastalo je več požarov, ki pa so jih vse omejili ali pogasili. Tri hiše so bile razdejane, več drugih hiš in zgradb pa je bilo poškodovanih, vendar ne resno.

V Londonu so bile bombe zopet vržene brez cilja na več delov mesta. Mnogo hiš in trgovin je bilo poškodovanih.

O mnogih napadih poročajo iz južnovzhodne Anglije. Zažigalne in eksplozivne bombe so bile vržene na več točkah. Povzročeni so bili požari, ki pa so bili vsi hitro omejeni.

Tako v Londonu kakor tudi drugod v Angliji so napadi preteklo noč povzročili manjše število žrtv in povzročena škoda nima večjega obsega.

Angleška letalska letala so ponoči sestrelila nemški bombnik.

Včerašnji podnevni napadi

London, 3. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja, da je bilo večeraj sestreljenih nad Anglijo 10 nemških letal in sicer devet od angleških lovcev, eno pa od protiletalskega topništva.

V teku dneva so nemška letala ponovno skušala napasti London, vendar pa večja škoda ni bila povzročena, pač pa je bilo

pri napadih na južnovzhodno Anglijo razdejanih več hiš in trgovin. V Sussexu je bilo nekaj človeških žrtv. Manj škode o povzročili napadi na Kent in Essex.

Nemško letalo tipa Dornier je s strojnimi obdelovalniškimi deli mesto v južnovzhodni Angliji, nenadno pa se je pojavila skupina angleških lovcev, ki se jim je posrečilo nemški bombnik sestreliti. Stirje člani posadke so se rešili s padali.

Nemško poročilo

Berlin, 3. oktobra. s. (DNB). Večera so močne formacije nemških letal stalno napadale London. Ze do večera je imel zato London šest letalskih alarmov. Gosti oblaki so omogočali ugodno izvedbo napadov. Cilj napadov so bili zopet važni vojaški objekti, predvsem ob Tenzi ter v južnih in južnovzhodnih londonskih okrajih. Novi požari in eksplozije so pokazali učinek nemških napadov.

Poleg tega so nemški bombniki napadali večeraj angleške luke ob južni in vzhodni obali, kakor tudi ob Irskem morju. Napadeno so bila pristanišča Swansea, New Port in Weymouth. Tu so bili povzročeni požari v velikih skladiščih. Bencinski tanki in pristanišči so eksplodirali še med napadom z velikimi plameni.

Nemška letala so bombardirala tudi več vojaških letališč v raznih delih angleškega otočja. Zlasti so bila napadana letališča v bližini Irskega morja. Mnogo vzletišč in hangarjev na letališčih je bilo uničenih, tako da ne bodo več uporabljiva. Zato je bilo že pri večerajšnjih napadih na luke ob zapadni angleški obali opaženo, da je bil odpor angleških lovskih letal presenetljivo slab.

Ustavitev transportov otrok preko morja

London, 3. okt. s. (Reuter). Središče je objavilo ministrsko predsedništvo, da se je angleška vlada odločila, da zaenkrat ustavi nadaljnje transporte evakuiranih otrok preko morja. Uradno poljsnilo pravi, da so nedavne potopitve ladij, ki so vozile evakuirane otroke, pokazale, da obstoja nevarnost tudi za ladje, ki potujejo v konvojih. Glede na slabo vreme pozimi se je žal morala vlada odločiti, da nadaljnje transporte ustavi. Vlada se zaveda razočaranja, ki ga bo ta odločitev povzročila med starši in prav tako pa med onimi v dominijonih in Zedinjenih državah, ki so prostovoljno ponudili svoje domove za sprejem evakuiranih otrok ugotavlja pa, da je odločitev nadaljnje evakuacije sklenjena izključno v interesu varnosti otrok samih. Evakuacija je samo odložena, ne pa popolnoma opuščena. Spomladi se bo evakuiranje nadaljevalo, če bodo prilike dopuščale.

Po uradnih podatkih je bilo doslej skupno evakuiranih iz Anglije v dominijone 2650 otrok.

Ottawa, 3. okt. s. (Reuter). Večera je došel v neko vzhodno kanadsko luko nov transport evakuiranih otrok iz Anglije. Med njimi je 105 otrok, ki nadaljujejo pot v Zedinjene države. 65 otrok angleških igralcev odhaja v Hollywood, kjer bodo ostali do konca vojne.

Javne kuhinje v Londonu

London, 3. okt. j. (Reuter). Angleški radio objavlja, da je angleški minister za

gleško-ameriške akcije proti Japonski na Daljnem vzhodu. Listi pravijo, da bi smatrala Japonska zopetno dovolitev prevoza orožja skozi Birma na Kitajsko kot sovražno dejanje. V tem primeru bi Japonska podvzela vse ukrepe, ki bi odstranili ovire za vzpostavitev novega reda na Daljnem vzhodu.

Ojačenje ameriške mornarice na Filipinih

Tokio, 3. okt. s. (DNB). V Manilo na Filipinih so bila poslana nova ojačenja ameriške vojne mornarice. Med drugim so dospela tja neka križarka, pomožna križarka, kakor tudi več rušilcev.

Incident ob siamski meji

Tokio, 3. okt. s. (Tass). Agencija Domej poroča iz Bangkoka, da je prišlo 29. septembra v bližini severne meje Siam do obmejnega incidenta, ko so francoski indokitski policisti ubili nekoga siamskega trgovca, ki je prestopil mejo brez potnega lista.

Večera je zaradi tega incidenta izročila siamska vlada francoskemu poslašču v Bangkoku protestno noto, v kateri zahteva kaznovanje krivcev, povračilo škode in strogo preiskavo.

Tokio, 3. okt. s. (Tass). Agencija Domej javlja iz Bangkoka, da je treba smatrati vprašanje siamskih teritorialnih zahtev napram francoski Indokini slei ko prej kot odprto in popolnoma nerešeno.

ljudsko prehrano lord Woolton večeraj izjavil, da je bilo doslej v Londonu otvorjenih že 58 javnih kuhinj, v katerih se bodo lahko prehranjevali prebivalci, katerih domovi so bili zaradi nemških bombnih napadov uničeni. V načrtu je otvoritev 200 nadaljnjih kuhinj, ki bodo pričele dobiti hrano po potrebi.

Uspehi angleške blokade

London, 3. okt. s. (Reuter). Minister za blokado dr. Dalton je izjavil v nekem govoru, da je blokada v prvem letu vojne prinesla velike in pomembne uspehe. Preprečen je bil dovoz mnogih važnih vrst blaga v Nemčijo in še bolj v Italijo, zlasti pa dovoz petroleja, jekla, svineca, bakra, tekstilnih proizvodov in kavčuka.

Italijanski letalci na poti v Nemčijo

New York, 3. okt. s. United Press poroča iz Rima, da je 500 italijanskih letalcev z letali in vsem potrebnim letalskim osebjem na poti v Nemčijo. Italijanski letalci bodo s svojimi letali sodelovali pri napadih nad Anglijo.

Avstralski letalci v Kanadi

Ottawa, 3. okt. br. (Reuter). V Kanado je prispel velik oddelk mladih avstralskih letalcev. V Avstraliji so si pridobili osnovno letalsko izobrazbo, sedaj pa bodo svoje šolanje nadaljevali v kanadskih letalskih centrih.

Chamberlain izstopil iz vlade

London, 3. okt. j. (Reuter). Ministrsko predsedništvo je danes zjutraj izdalo službeno komunikacijo, v katerem javlja, da je bivši min. predsednik Neville Chamberlain podal ostavko kot lord preziden ministrskega sveta. Na njegovo mesto pride sir John Anderson, ki je bil nazadnje minister za notranjo varnost. Andersona pa bo na njegovem mestu zamenjal dosednji minister za preskro Herbert Morrison.

Stockholm, 3. okt. j. (T. T.) Vest o izpremembi v Churchillovi vladi je prišla docela nepričakovano in je zbudila živahne komentarje. Zlasti se razpravlja vprašanje, kdo bo postal naslednik odstojnega Nevillea Chamberlaina v vodstvu konservativne stranke. Razen dosedanjih sprememb računajo, da bo v kratkem prišlo še do nadaljnje dokaj obsežnejše rekonstrukcije, in se kot nove vodilne osebnosti imenujeta v prvi vrsti Eden in sedanji tajnik zunanjega ministrstva Butler.

Pred sestavo koncentracijske vlade v Avstraliji

Canberra, 3. okt. s. (Reuter). V teku je akcija za sestavo nacionalne koncentracijske vlade v Avstraliji. Vodja delavske stranke Cutain sestavi take vlade ne nasprotuje več načelno.

Reden železniški promet Berlin-Moskva

Berlin, 3. okt. A.A. (DNB). Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo so se septembra začela pogajanja za končno ureditev železniškega prometa med obema državama. Kakor znano, je doslej obstojal začasn sporazum, sedaj pa bo stopil v veljavo novi končni sporazum, ki se nanaša tudi na železniške tarife in ves promet. Po tem sporazumu se bo začel 16. oktobra redni potniški in tovorni promet med Berlinom in Moskvjo v obeh smereh in sicer na črti Berlin — Varšava — Minsk — Moskva in dalje na črti Berlin — Königsberg — Tšist — Dinaburg — Moskva.

Angleški napadi na Nemčijo

Bombardiranje industrijskih okrajev Berlina — Obsežne letalske akcije nad zapadno Nemčijo

New York, 3. okt. s. (Reuter). Po ameriških informacijah je bil preteklo noč Berlin zopet napaden od angleških letal. Glavni cilj napada je bil zopet severozapadni industrijski del mesta. Po prvih poročilih je trajal letalski alarm v Berlinu nad eno uro. V središču mesta se je čulo iz zunanjih okrajev močno streljanje protiletalskega topništva.

Berlin, 3. okt. s. (DNB). Preteklo noč so sovražna letala zopet priletela do Berlina. Protiletalsko topništvo je letala odbilo. Samo manjšo število sovražnih letal je preletelo mesto samo. Bombe niso bile vržene.

Napadi na industrijska področja na zapadu

London, 3. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je včeraj popoldne objavilo komunikacije o letalskih napadih na Nemčijo v noči na sredo. Komunikacije ugotavljajo, da je bil tudi v tej noči Berlin znova napaden in da so angleški bombniki bombardirali neko veliko municijsko tovarno.

Komunikacije navajajo tudi podrobnosti o obsežnih letalskih akcijah nad zapadno in severozapadno Nemčijo ter o že običajnih intenzivnih napadih na tako zvezne invazivne luke na francoski, belgijski in nizozemski strani Kanala. V zapadni Nemčiji so bile bombardirane električne centrali v Duisburgu in Kölnu, tanki mineralnega olja in bencina v Sterkradu, Holten, Gelsenkirchenu in Kölnu, železniške tovarne postaje v Hammu, Soostu, Brenneru, Sterkradu in drugod, neki kanal v Porurju, tovarna letal v Rotterdamu na Nizozemskem ter več letališč severozapadni Nemčiji in Nizozemski. Ob Rokavskem prelivu so bila srdito bombardirana pri-

stanišča v Rotterdamu, Vlissingenu, Dunkerqueu, Boulogneu, Calaisu, Havru in postojanke nemškega daljnostrelnega topništva na rtu Griz Nez. S teh napadov se tri angleška letala niso vrnila na svoja oporišča.

London, 3. okt. s. (Reuter). Dodatno k včerajšnjemu komunikaciji objavlja letalsko ministrstvo, da so angleški bombniki napadli v Berlinu v noči na sredo predvsem severozapadno predmestje, kjer je več tovarnih težkih industrij.

V Sterkradu je bila napadena velika tovarna umetnega goriva. Eno izmed letal, ki so izvršila ta napad, je na povratku bombardiralo še tvornico Fokkerjevih letal v Amsterdamu. V Gelsenkirchenu so bili povzročeni v bencinskih skladiščih požari, ki jih je bilo videti 100 km daleč.

Skupina letal je bombardirala tudi doko v Rotterdamu in povzročila požare. Načrtje je bilo napadeno letališče v Hamstedu in pristanišče v Veera. Dvakrat v teku ene ure je bilo napadeno pristanišče v Havru. V Boulogneu sta bila zadeta dva glavna abazena v pristanišču. V Dunkerqueu je več bomb težkega kalibra zadela pristaniške naprave. Pri rtu Griz Nez so bile poleg težkih topov napadene tudi baterije žarometov.

Današnje angleško poročilo

London, 3. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo davi naslednje komunikacije:

Močni oddelki angleških bombnikov so preteklo noč napadli invazivne luke, ki so zasledene od sovražne vojske, kakor tudi prometne zveze, bencinska skladišča in druge objekte v Nemčiji.

Komunikacije ne omenja napada na Berlin.

Nemške čete v severni Afriki?

Po je nepotrjenih vesteh bodo pri ofenzivi proti Aleksandriji in Suez sodelovali nemški vojaški strokovnjaki

London, 3. okt. s. (Columbia B. S.). Po informacijah iz merodajnih angleških vojaških krogov se zdi, da so nemške vojaške osebnosti prevzele vodstvo italijanskih vojaških operacij v Egiptu. Iz tega sklepa je v angleških vojaških krogih, da se pripravljajo na italijanski strani velike vojaške operacije, ki naj bi imele namen zavzeti Suez. V zvezi s tem angleški krogi pozorno zasledujejo tudi nemško in italijansko aktivnost v Siriji.

Na merodajnih mestih v Londonu izjavljajo nadalje, da ni še nobenih dokazov, da so tudi nemški vojski že na fronti v zapadni Megiptu ali pa da prehajajo nemške čete skozi Italijo v severno Afriko, treba pa je smatrati, da so najbrže nemške čete že v Afriki.

Nemški admiral o pomenu Aleksandrije

Berlin, 3. oktobra. AA. (DNB). »Berliner Börsenzeitung« objavlja članek admirala Gadowa, ki primerja pohod rimskih legionarjev pod vodstvom vojskovodje Scipiona Africana s sedanjimi pohodi italijanskih čet v Egiptu. Pohod proti Aleksandriji je primerja pisec s pohodom rimskih legij proti Kartagini. Clankar pravi med drugim:

Zadnji cilj tega italijanskega prodiranja je Aleksandrija, ki je še precej oddaljena. Pot do tega mesta je skoro nepretrgana, toda zavzetje Aleksandrije je eden izmed vojnih ciljev, ker je tam zbirališče angleških pomorskih sil in glavno oporišče za sovražne brodogradne in srednjem delu Sredozemskega morja.

Nato govori pisec o vlogi angleških vojniših sil v Sredozemskem morju in pravi:

Strateška vloga, ki jo je angleško brodogradništvo igralo v Egiptu in v vzhodnem delu Sredozemskega morja, je neznatna. Pomorska sila, ki s svojo ofenzivno močjo ne more premagati ali pa izsiliti kakršnekoli odločitve niti z blokado in ki ne more premagati sovražnika, je zelo dvomljiva zlasti tedaj, ko je pod stalnim ognjem svetlega nasprotnika. Če bodo Italijani po kopnem zasedli Aleksandrijo, si bo moralo to brodogradništvo poljski družo varnejske pristanišče. Taki pristanišča pa v Sredozemskem morju ni, ker so pristanišča Port Said, Haifa in Famagusta na Cipru stalno izpostavljena ognju italijanskih bombnikov. Prav tako križari na morju več sto podmornice in hitri bojni čolnov. Padec Aleksandrije bi pomenil zlom angleške nadoblasti v tem delu Sredozemskega morja.

Sedanjí položaj

London, 3. okt. AA. (Reuter). Na podlagi podatkov, ki jih je mogoče dobiti iz pristojnih krogov, se lahko ustvari splošna slika položaja v severni Afriki, ki lahko postane pozornost novih bojev. Sedaj se vojaške akcije razvijajo v patroliranju. V Libiji Italijani po malem utrjujejo postojanke okoli Sidi Baranija in sicer od obale proti jugu. Prav tako so začeli utrjevati taborišča in postojanke drugod. Bolj proti jugu je bilo izvršenih nekaj premikanj proti Džirabusu, odkoder vodijo poti v oazo Sema. Odtod prodirajo manjši oddelki proti Matrubu, pot pa je težavna. Na sudanski meji, na prostoru, ki predstavlja življenjsko važno področje, se zbirajo čete izmed katerih so najpomembnejši oddelki ob železniški progi, ki vodi severno od Port Sudana in južno v Kartum. Dolej ni prišlo do nobenega premikanja čet proti zapadu, le patrole so opravljale svoje naloge. Na bojišču ob Keniji ni opaziti nobene delavnosti razen nasopjanja patrol. Italijani so še vedno v bližini Bune in operirajo patrole na tem področju, prav tako pa tudi na zapadu v bližini Rudofvega jezera.

Povišanje taks v Sueškem prekopu

Berlin, 3. oktobra. AA. (Stefani). Iz Stockholma poročajo, da so v Londonu povišali takse za prehod natovornih parnikov skozi Sueški prekop. Povišanje bo stopilo v veljavo dne 1. januarja 1941. Tako so povišali od 5 šilingov in 9 penijev na 8 šilingov za natovorne parnike. Praznu parnik bodo namestili 2 šilingov in 2 penijev morali plačevati po 4 šilinge. Za potnike je povečana taksa od 5 šilingov in 9 penijev na 8 šilingov. V Londonu izjavlja-

jo, da je bilo povišanje potrebno zaradi ogromnega zmanjšanja prometa po vstopu Italije v vojno.

Letalski napadi na Aden

Kairo, 3. okt. s. (Reuter). Predvčerajšnjim so italijanska letala izvršila že 32. napad v teku vojne na Aden. Skozi protiletalsko obrambo je prodrla eno samo letalo, pa še to je moralo leteti v veliki višini in je odvrglo svoje bombe brez cilja, ne da bi povzročile škode. Na povratnem poletu je bilo to letalo težje poškodovano od angleških lovcev in se najbrže ni vrnilo na svoje oporišče.

Pristanek italijanskega letala v Siriji

Kairo, 3. okt. s. (Reuter). Eno izmed italijanskih letal, ki so v torek napadla Haifa, je bilo poškodovano od protiletalskega topništva in je moralo pozneje zasilon pristati v Siriji.

Paderewski aretiran v Španiji

Washington, 3. oktobra. s. (Reuter). Tukajšnje poljsko veleposlanstvo je prejelo od poljskega poslanstva v Madridu poročilo, da je bivši predsednik poljske republike Paderewski že pet dni v policijskih zaporih v Saragossi. Paderewski, ki je predsednik poljskega narodnega sveta v Londonu, je potoval iz Anglije v Zedinjene države, ko ga je aretirala španska policija.

Amnestija v Bolgariji

Sofija, 3. okt. AA. Predsedništvo vlade je objavilo uradno poročilo, da je kralj Boris ob 22. obletnici, odkar je skopil na prestol, pomilostil vse politične zločince, kakor tudi 1359 navedenih zločincev.

Vodja nizozemskih narodnih socialistov pri Hitlerju

Amsterdam, 3. okt. s. (DNB). Nizozemski listi povečujejo veliko pozornost sprejemu nizozemskega narodno-socialističnega voditelja Musserta pri kancelarju Hitlerju »Telegraaf« piše, da so narodno-socialistični pokret mnogi Nizozemci napadeno tolmačili, v resnici pa so nizozemski narodni socialisti vedno delali za interese Nizozemske in njeno politično svobodo.

Šahovski turnir v Moskvi

Odločitev šele danes

Moskva, 3. oktobra. s. Snčci se je v veliki dvorani glasbene akademije v Moskvi pričelo zadnje kolo turnirja za šahovski prvenstvo Rusije. Zanimanje občinstva za zaključek turnirja je bilo izredno veliko. Ze zgodaj popoldne so bili oblegani vsi dohodni v poslopje akademije. Ker ima dvorana, v kateri se igra turnir, prostora samo za 1600 gledalcev, je bila že takoj ob začetku igre prenapolnjena.

Glavno zanimanje je veljalo partiji Lilienthal-Bondarevski. Bondarevski je igral očitno na remis ter je menjal figuro za figuro. Pri tem se je Lilienthalu vendarle posrečilo doseči nekaj prednosti. Po peturni borbi je bila partija prekinjena. Lilienthal ima po mnenju strokovnjakov mnogo upanja, da partijo dobi. Partija bo dokončana skupno s 6 drugimi prekinjenimi partijami drevi.

Snčci so bile končane samo tri partije. Keres je porazil Petrova, Panov pa Lisicina. Veresov je remiziral z Ragozinom. V važni prekinjeni partiji Mikenas-Smislov je položaj povsem nejasen.

Stanje je trenutno: Bondarevski 13 in pol (1), Lilienthal in Smislov po 12 in pol (1), Keres 12, Boleslavski 11 in pol (1), Botvinnik 10 in pol (1), Veresov 10 in pol (1). Ni torej izključeno, da bodo prvo mesto razdelili Bondarevski, Lilienthal in Smislov.

Borzna poročila

Curij, 3. oktobra. Beograd 10.—, Pariz 9.90, London 17.10, New York 434.25, Milan 21.95, Madrid 40.—, Berlin 173.50, Stockholm 103.65, Bukarešta 2.25.

Bliža se
prvo žrebanje državne razredne loterije

Srečke

kupite še danes v

ZADRUŽNI HRANILNICI

v Ljubljani — Dalmatinova ulica 6

Pustolovščine lažnega doktorja

Njegovo področje je bilo razsežno, segalo je do Beograda in Kragujevca, plen pa je bil razmeroma majhen

Ljubljana, 3. oktobra. Ze dvakrat zaradi prevar kaznovani absolviran jurist Oton Š. je včeraj ponovno prišel pred sodnike malega kazenskega senata. Oton je 26 let star. Njegov zagovornik dr. Drušković je predlagal oprostitve, češ da obtoženec prav za prav ni odgovoren za svoje sleparije, ki jih je izvršil v prvih mesedih tega leta. Zagovornik se je skliceval na mnenje psihiatra, da je ugotovil, da je Oton psihopat, a je dodal, da je kljub temu odgovoren za svoje dejanja. Če je psihopat, je trdil zagovornik, ne more biti popolnoma odgovoren za svoja dejanja. Treba je zaslišati drugega psihiatra. Sodišče tega predloga ni sprejelo, temveč je Otona spoznalo za krivega in ga obsodilo na 8 mesecev strogega zapora zaradi številnih prevar, ki pa za Otona niso bile tako donosne kot so bile široko zasnovane.

Obtoženca so bile pred leti vse ljubljanske ulice polne. Videti ga je bilo v kavarnah in bifejih v družbi poštenih in sumljivih ljudi. Zelo drzno je vselej nastopal in se znal uveljaviti. Nekega lepega dne pa je izginil. Policija ga je spravila na varno in sodišče ga je obsodilo, ker je nekemu kaznovanemu fantu izvalil denar pod pretezo, da bo sodišče z njegovim posredovanjem sodbu razveljavilo. Pa še nekaj drugih podobnih sleparij je imel na vesti.

Po prestani kazni se je Otonu posrečilo dobiti službo pri neki ljubljanski zavarovalnici. Tedaj se je pričel v drugi njegova pot v kriminal. Zavarovalnico je osleparil za nekaj tisočakov, izvalil pa je denar tudi od nekoga, ki je nasledel Otonovim trikom. Osleparjeni bi rad dobil posojilo, Oton pa mu je dopovedal, da lahko dobi takoj posojilo pri zavarovalnici, če se zavaruje. Človek se je dal zavarovati za 60.000 din in je bil prepričan, da bo dobil takoj 20.000 posojila. Razočaran je bil, ko so mu v zavarovalnici povedali, da more dobiti posojilo šele po triletnem zavarovanju. Možakar je bil ob nekaj stotakov, ki jih je Oton vtaknil v svoj žep.

V Ljubljani so bila za Otona tla kmalu prevročila in sedel je na vlak ter se odpeljal v Zagreb. Tam je opravljal posel za nekakega Notranjca, ki bi se rad vrnil v Ameriko, odkoder so ga pred leti izgnali, ker je prišel tja čez Kanado brez veljavnega potnega lista. Oton se je Amerikancu predstavil kot doktor in odvetnik, ki ima sijajne zveze z vsemi ministri v Beogradu in celo pa še s šefi ameriškega poslanstva v Beogradu. Amerikanec je bil ob nekaj jurjev. Ko mu je Oton brzojavil, naj mu

pošlje še 900 din, je osleparjeni mladega pustolovca in sleparja ovdoli policiji.

Iz Zagreba se je Oton napotil v Kragujevac, kjer se je nastanil v najboljšem hotelu. Predstavil se je kot dr. Polić, ki ima dobre zveze v ministrstvih in pri vojaških oblasteh. Nekemu Slovencu v Kragujevcu je izvalil nekaj stotakov pod pretezo, da mu bo priskrbel službo v Ljubljani. Temu je prodal tudi zdravilo proti revmi, katerega je dobil naravnost iz Francije, kakor je trdil Oton. Revmatičnemu osleparjenemu so v lekarni kasneje povedali, da je kupil za 70 din mešanico spirita in kafe, ki je vredna komaj 5 din. V Kragujevcu se je Oton izdal tudi za doktorja vsega zdravilstva in asistenta v bolnici, ali pa tudi za inšpektorja zavarovalnice, ki ima 10.000 din plače in pooblastilo, da razpolaga s stototisoči, če je potrebno. Po potrebi je bil tudi revizor Hipotekarne banke, po družnice v Ljubljani, ali pa odvetnik z veliko pisarno in dobrodošlimi posli.

V Mariboru se je Oton poslužil svojega znanstva z univerze ter je izvalil nekaj denarja od dveh profesorjev in od nekakega doktorja. Eden izmed profesorjev bi rad napredoval kot rezervni oficir, drugi bi bil rad oproščen orožnih vaj, tretji je upal, da mu ne bo treba plačevati alimentov. Vsem je Oton, ki se je predstavil za odvetnika, obljubil takojšnjo in uspešno pomoč. Predstavljaj se je v Mariboru tudi kot zastopnik velike trgovske družbe v Beogradu in je komandiriral dvema znančema službe pri tej družbi, ki bi vrgla do 10.000 din na mesec. Nekaj tisočakov je izvalil tudi neki vdovi, ki bi rada dobila pokojnino po svojem možu, ki je bil pred smrtjo zaradi neke afere odpuščen iz službe. V Ljubljani je nekemu gostilničarju izvalil dva komada vojne škode, češ da mu bo papirja zamenjal za boljše. Gostilničar vrednostnih papirjev ni nikoli več videl. Oton jih je zastavil pri nekemu, ki mu je bil dolžan večje vsoto denarja, unipak pa je papirja prodal v banki. Oton je tudi špekuliral z nemškimi markami, pa so se mu vsi posli ponorečili, kakor je rekel, prijatelji, ki je Otonu dal denar za kupčijo, pa je bil seveda ob denar.

Nekatere sleparije je Oton izvedel prav rafinirano, končni efekt vseh njegovih »poslovov« je bil majhen, skupno so bile vse žrtve osleparjene za pet ali šest furjev, kar ni veliko, če pomislimo, da je bil Otonov »akcijski« radijski razsežen, od Ljubljane do Maribora. Iz Zagreba in Beograda do Kragujevca. Osem mesecev bodo zdaj lahkoverni ljudje, ki tako radi nasedajo držnim in nesramnim pustolovcem, pred Otonom varni.

Franc Lehar: Grof Luksemburški

Prijubljena opereta je žela mnogo priznanja in nas seznanila s plesnim umetnikom B. Pilatom

Ljubljana, 3. oktobra. Tretjič smo dobili Leharjevega Grofa Luksemburškega na slovenski operni oder. Prvič v sezoni 1911/12, ko je bil še štiri leta star. Z Ilidcem, Thalerjevo in Nadaševom je učinkoval senzacionalno. Razprodanost his in urnebesnega navdušenja za sarmantnega pariškega zapravljivca kavalirja je bilo preobilo. Pa je takrat resen slovenski skladatelj nahruil intendantu, da bi si želel francoske in makar nemške klasične operete namesto »plehkega dunajskega šunda«, kar je pač tale Leharjev Luksemburg. Pred kakimi 10 leti se je pojavil drugič, a v tako slabi uprizoritvi in zasedbi glavnih partij, da je hitro izginil z odra. Zdaj, ko je pravkar dosegel starost 31 let, pa je bil proglazen za dunajsko klasično opereto. Avanzna je čudovito nagel, in promocije nekdanjega »plehkega šunda« na čast klasične se iskreno radujem. Privoščim jo Leharju in Luksemburgu, kajpak še bolj pa intendantu pred 28 leti...

Iz izkušnje z Leharjevo »Frasqueto«, ki je z Gjungenčevom in Franciom žela izreden uspeh v pretekli sezoni in zlasti z namenom, da tudi našo opereto dvigne na višjo raven, je operna uprava ponovila uprizoritev Leharjevega Grofa Luksemburškega zopet z operno zasedbo v glavnih treh partijah in poskrbelja čim dostojnejši zunanji okvir, kolikor je pri nas dosegljiv. V ta okvir moramo šteti zlasti okusno kostimiranje solistov in zborov, pevski vložek Joh. Straussovega slovitega valčka »Pomladni zvok in pa baletni vložek Leharjevega valčka »Zlato in srebro«. Manj ustrezljive so dekoracije: prizorišče 1. dejanja ni bilo vsaj približno podobno slikarskemu ateljeju, a pariški vestibul Grand Hotela je bil klavno malomesten. Vsaj zadoščala je dvorana v palači.

Izredno melodična, že dolgo popularna glasba in dovolj logično dejanje brez vsake neokusnosti pa bosta brez dvoma zopet privlačevala občinstvo, ki si želi elegantne in etično neoporečne operete.

Ali pravilno izvajane take operete je izredno težka naloga, sarma in gracije ni nikoli dovolj, a živahnosti in mehkega, praznega kretanja si ne želimo dosti več samo od zborov, temveč tudi od vseh solistov. Nastopi velike operne pevke Angele morajo biti svobodnejši in učinkovitejši. In treba je več humornosti. V 1. dejanju so bili prizori čisto raztrgani, in vse dogajanje se je odvijalo brez pričakovane živahne, iskrene veselosti.

Najbolj posrečeno je bilo 2. dejanje, toda prvič in baletni vložek sta potek dejanja prekinila dosti neprijetno. Zlasti pliskavo je 3. dejanje, brez udarnega zaključka in vsebinsko prazno. Odlični nastop grofice Kocovec je vsaj za silo zakril vse to ubošvo.

Režiraj je E. Frelih, ki se je prvič poskusil z uprizoritvijo operete. Lotil se je pretežke naloge. Če si uprizoritev še sam ogleda iz parterja, na dvomim, da popravi in izpolni še marsikaj.

Dirigiral je D. Zebre točno in energično, vendar bi si želel manj fortov. Zbor za odrom pa je šel pred desetletji docela skladno z orkestrom.

Odlični Renée grof Luksemburški je pevski in večinoma tudi igralski J. Franci. Če se odvdi še mahadrave hoje, bo verjetnejši plemič. D. Zupan je bil eleganten knez Bazil Bazilović, vendar menda ne razpoložen in dokaj medlo komičen. Z masko, toaletno in vsem nastopom je ustvarila St. Poličeva izvrsten tip prave, dasti komične dame. Oživljajoč, zelo simpatičen element sta bila Modest Sanein in E. Barbičeva kot slikar Brissard in modeika Julietta. V spevnih in plesnih duetih sta žela mnogo zasluženega priznanja in morala večino svojih točk ponoviti.

Sonja Ivančičeva, naša koloraturka, se je morala truditi za pevko pariške Opere, Angele Didier. Partijo si je mestoma dvignila in prinajla viške izlaha in lepo; vobče pa ji je vloga prenzika in brez zveze z njeno pevsko stroko. Žal, da je bila vidno in občutno nervozna in glasovno nesvobodna. Zato niti s Straussovim vložkom ni uspela docela. Nadejam se lahko, da se pri renzirah osamosvoji. Postavila je zunanje zelo prikupno osebnost. V govorici je še preveč tih. Vse to so znaki začetnice s tremo, ki je razumljiva sprico pretežke naloge v nevajenem okolju.

Prav posebno lepoto in mlakavnost sta nam princesa Erna Moharjeva in B. Pilato, naš odlični baletni gost. V 2. dejanju z Leharjevim koncertnim valčkom, in sicer s sodelovanjem vsega baletnega zbora, Moharjevo že dolgo cenimo kot zrelo umetnico plesa, a B. Pilato se je že prvič izkazal ne le s svojo prikupno statičnostjo, prožnostjo in lahkoto, temveč predvsem z velikim okusom in tehnično prefinjenostjo. Priznanje gre vsemu, vprav elektrizirane baletnemu zboru, pa še posebej baletnemu režiserju Golovinu, ki je postavil velike duhovito in vseskozi silkovito.

V majhnih prizorih so docela ustrezali Z. Planecki, B. Sanein, J. Rus, Anžlovar, Jenikar, Japljiva in še drugi.

Vedno dobrodošli Grof Luksemburški je žel mnogo prisrčnega aplavza in prinesel vsem solistom, na čelu Frančičevi in Francu, pravo obilje cvetja.

Fr. G.

Boleznica

KOLEDA

Danes: Četrtek, 3. septembra: Terezija Deteta Jezusa, Felidta

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Umirajoča pomlad
Kino Sloga: Vesela škota
Kino Union: Minjin in Požarski
Kino Moste: Fanfara ljubezni
Razstava slik akad. slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.—18.

Razstava slikarja Ljuba Ravnikarja v Obersonelovi galeriji, Gosposvetska cesta 3. Vstop prost

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočev, Celovška cesta 62, Garts, Moste — Zaloška cesta 47.

Ozpod sita

Gospod urednik!

Čital sem sobotni članek v »Slovenskem Narodu« o Plečniku in v včerajšnji »Slovenčev« rubriki »Kaj pravite?« odgovor nanj. Vsakemu nepristranskemu čitatelju naj je otipljivo, da je v članku našega lista več mirne, trezne, pametne sodbje, kakor pa v »Slovenčevem« odgovoru, jasno je, da je neanoničnemu »Slovenčevemu« »meščanu« povsem brez pomena, v koliko ima »Slovenski Narod« prav. Vidi se, da njega pamet tam na drugi, nasprotni strani, naravnost ježi. Njemu je glavno strast in zagriženost, češ kaj boste govorili in oporekali vi, ki ste naše smeti.

Toda ta »sveta« jeza prav nič ne pomaga. Večina naše javnosti bolj soglašja s kritiko Plečnikovih del, ki jo je priobčil »Slovenski Narod«, kakor pa s »Slovenčevimi« odgovori in zagovori. Kar naj gre »Slovenčev« neanonični »meščan« malo med ljudi, in sicer med svoje ljudi in naj povpraša, kako v resnici ljudje mislijo in sodijo o Plečnikovih delih, pa bo videl, kako drže besede Ivana Cankarja: Narod si kako pisal svojo sodbjo sam, ne frak mu je ne bo in ne talare.

In le sodbja naroda, kjer ne odločata ne talar ne talar, kjer odločajo samo zdrave, odprte oči, je res sodbja božja, saj poznamo pregovor: Vox populi, vox Dei. Žalobog pa v tisto veliko hišo v Kopitarjevi ulici Vox Dei ex populi velikokrat nima dostopa, ker noben prerok ni prijeten v svoji domovini. Med svoje sem prišel in noji me niso sprejeli, pravi sveto pismo.

Tudi meščan

Čevljarski pomočniki stavkajo

Ljubljana, 3. oktobra. Davi so ljubljanski čevljarski pomočniki začeli stavkati. Včeraj smo poročili o postritvi spora med delodajalci in delojemalci; na zadnji oblastni posredovalni obravnavi ni prišlo do sporazuma med obema strankama in zato so pomočniki napravili zadnji poizkus, da bi prišlo do nove ureditve mezd. Po zborovanju v ponedeljek zvečer so poslali Združbi čevljarjev v Ljubljani vlogo in v nji predlagali, naj mojstri pristanejo na 20% zvišanje mezd (na obravnavi so pristali samo na 15%), ali se pa naj odločijo vsaj za oblastno arbitražo, kakor jo predpisuje uredba o sklepanju kolektivnih pogodb. Združba bi naj včeraj do 12. ure odgovorila, če pristane na ta ali oni predlog. Odgovor je prišel ob pravem času, a je bil negativen. Združba je odgovorila, da nikakor ne more pristati na še večje zvišanje. Glede razsodišča je pa izjavila načelnik združbe zastopniku delavstva, da na oblastno razsojanje o novih mezdah ne morejo pristati.

Pomočniki so davi začeli stavkati, kakor so sklenili že v ponedeljek, če bi mojstri ne ugodili njihovim zahtevam. Koliko jih prav za prav stavka, ko to pišemo, še ni točno ugotovljeno. Snčci so se pomočniki zopet sestali in ko so zvedeli za odgovor združbe, so dali duška svojemu ogorčenju. Sestanka se je udeležilo okrog 90 pomočnikov, dopoldne se je pa javilo v lokalu stavkovnega odbora v Delavski zbornici okrog 100 stavkajočih pomočnikov. Mnogo več čevljarskih pomočnikov ni zaposlenih v Ljubljani.

Po nekaterih informacijah se zahtevam čevljarskih pomočnikov najbolj upirajo manjša čevljarska podjetja, ki ne zaposlujejo pomočnikov, baže zato, ker mojstri brez pomočnikov računajo, da bodo med stavko precej zaslužili. Sporazum bi pa bila pripravljena skleniti nekatera večja podjetja.

Pomočniki zdaj ne zahtevajo le 20% zvišanja mezd, temveč kakor v začetku mezdne gibanja, 35%. Zdj seveda še ni mogoče napovedati, kako se bo stavka končala.

3 filmskega platna

Kino Matica: Umirajoča pomlad. Neke gospodična, ki je videla »Minjina in Pokrškega« je rekla, da je film kolosalen, a prav za prav za nič, ker ni v njem prave, dolge, napete, pretresljive ljubezenske zgodbe. Ta gospodična in vse gospodične ter mnoge gospe ter nekežne moške duše bodo čisto gotovo zadovoljne s tem madžarskim filmom, kajti izpolnjuje ga vsega dolga, napeta in pretresljiva ljubavna zgodba. To je predvsem film stitunjujoč, ljubavne do strastne erotičnosti stopnjujoče se štimunge s tragičnim koncem. Zgodba sama ni dosti več vredna kot so slične zgodbe v romanih, ki o njih čitamo, da nimajo literarne vrednosti, a sijnajo je prikazana in odlično igrana. Simpatični Javor Pal in zagonetna Katalina Karadyjeva nudita s svojo igro obilo lepega užika. Režiser je pokazal svoje znanje v podajanju nastrojenja, le v drugi polovici je film nekoliko razvlečen. Sicer pa dela film čast madžarski filmski umetnosti.

Iz Kamnika

Sneg in

Občinstvo včerajšnje premiere je bilo vžhičeno! Tudi Ljubljana je sprejela film z istim navdušenjem kakor Zagreb in Beograd!

Ljubljani roman dveh mladih ljudi, ljubezen, ki je zažarela z vsem ognjem erotične strasti, ljubezen, ki je končala usodno zaradi laži, zaradi nje-nega pogreška — filma z drugim! Predstave danes ob 16, 19, in 21.15 uri

Umirajoča pomlad

Po LAJOS ZILAHYJEVEM romanu

Katalin Karadyjeva in Javor Pal

KINO MATICA — Tel. 22-41

Danes se Vam nudi zadnja prilika, da si ogledate ruski vefilm

Minjin in Požarski

Bolj kot pri vsaki burki se boste smejali in zabavali pri filmski komediji: **VESELA ŠKOTA** Odlična filmska komika Stanlio in Olio vzbujata pri občinstvu zopet prešerno in smehapolno razpoloženje! KINO SLOGA, tel. 27-30 Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri.

DNEVNE VESTI

— **Odlikovanje.** Na predlog pravosodnega ministra je bil odlikovan vseučiliški profesor v Ljubljani dr. Milan Škerlj, z redom Jugoslovenske krone III. stopnje.

— **Novi doktorji veterinarstva.** Na zagrebški univerzi so bili v septembru promovirani za doktorje veterinarstva Slavko Samek iz Struge, Miroslav Zidan iz Krškega in Karlo Sekolec iz Maribora.

— **Kontrola nad vsemi gospodarskimi podjetji.** Prvotna z odlokom finančnega ministra predvidena kontrola nad domačimi delničnimi družbami se razširi tudi na vse druge vrste gospodarskih podjetij v naši državi. Odlok finančnega ministra z dne 18. oktobra 1939 se je nanašal doslej samo na delniške družbe. Vse vrste gospodarskih podjetij v naši državi morajo po novem odloku prijaviti devizni direktorji Narodne banke udeležbo inozemskega kapitala, in sicer na način, ki ga bo določila devizna direktorja.

— **Zavarovanje delavcev in nameščencev.** V juliju Pri vseh Okrožnih uradih je bilo v juliju zavarovanih 749.716 delavcev in nameščencev od teh 550.813 moških in 198.903 ženske. V primeri z junijem je bilo nazadnje število zavarovancev na 11.274, v primeri z julijem lanskega leta se je pa povečalo za 2864. V primeri z številom zavarovancev v juliju predlanskega leta se je povečalo njih število v vsej državi za 514. Na področju dravske banovine je bilo letos v juliju zavarovanih 120.405 delavcev in nameščencev od teh 79.551 moških in 40.854 žensk. Vsteti so tudi člani bolniške blagajne »Merkur«. V primeri z junijem se je v dravski banovini povečalo število zavarovancev za 1095. V vsej državi je največ zavarovancev zaposlenih v trgovini in sicer 63.836, v dravski banovini pa v tekstilni industriji in sicer 17.089 ali 14.19%. V primeri z julijem lanskega leta izkazuje največji absolutni porast zaposlitve OUZD v Zagrebu in sicer 5341, v Beogradu 5217, in v Ljubljani 2722. Povprečna dnevna zavarovana mezdja je znašala za vso državo 27,27 din in se je povečala v primeri z julijem lanskega leta za 2,95 din, v primeri z junijem tekočega leta pa za 21 par. Celokupna dnevna zavarovana mezdja je znašala letos v juliju 511,18 milijona, v juniju 509,09, lani v juliju 454,07 milijona, v dravski banovini pa letos v juliju 88,61 milijona. Narasla je v vsej državi v primeri z julijem lanskega leta za 57,11 milijona ali 12,58%.

— **Problem vnovčenja našega hmelja.** Naše hmeljarstvo je imelo zadnja leta dokaj ugodno konjunkturo, zdaj pa tudi ono čuti posledice vojne in pomorske blokade. Izvoz hmelja v Ameriko je skoraj nemogoč. Vojvodinski hmeljarji zahtevajo, naj naša vlada takoj intervenira pri vojskovalnih se državi, da se omogoči izvoz našega hmelja v Ameriko.

— **Izvoz drv in lesa za celulozo je treba prijaviti.** Trgovinski minister je izdal okrožnico, s katero se pozivajo vsi izvozniki drv in lesa za celulozo, da najpomejše do 10 t. m. pošljejo ravateljstvu za zunanjo trgovino prijave z vsemi originalnimi dokumenti, iz katerih so razvidne obveznosti glede dobave drv in celuloze v inozemstvo v času od 1. oktobra do 31. decembra 1940.

— **Podražitev piva v Zagrebu.** Zagrebška pivovarna je zvišala cene piva za 100 din pri 100 litrah, tako da stane zdaj 100litrski sodček piva 770 din, dočim je stal prej 670 din. Pivo se je podražilo zaradi podražitve ječmena in slada.

— **Nov duh v našem gospodarstvu.** Novi predsednik zagrebške Trgovske zbornice mag. phar. Konstantin Vovk je podal ob prevzemu predsedniških poslov daljšo izjavo, v kateri je dejal med drugim, da je nerazumljivo, zakaj bi se ne moglo tudi pri nas gospodarstvo prilagoditi novi socialistični gospodarski obliki naših sosedov. To bi se moralo zgoditi čimprej, ker smo sami pod pritiskom splošnih razmer gospodarsko najtesneje povezani z našimi sosedi in prisiljeni govoriti o dirigiranem gospodarstvu. Svoje narodno gospodarsko življenje moramo zgraditi ne samo zase, temveč v prvi vrsti v skladu in dobrih odnosih z našimi sosedi, ki so naši glavni kupci.

— **Gospodarska pogajanja z Bolgarijo.** Poročali smo že, da je odpotovala v Sofijo na gospodarska pogajanja naša delegacija. Gre za ureditev plačilnih, finančnih in splošnih gospodarskih vprašanj med obema državama. V ta namen se je pogajala naša delegacija z guvernerjem bolgarske Narodne banke Kunovim, trgovinskim ministrom Zagorinom in prometnim ministrom Goranovim. V torek popoldne je sprejel našo gospodarsko delegacijo bolgarski finančni minister Božilov, zvečer pa je priredil prometni ministru Goranov nji na čast banket.

— **Razpust emigrantskih organizacij.** Z odlokom notranjega ministra in na temelju člena 11. zakona o društvih (zborovanjih in posvetih) so razpuščeni Zveza jugoslovenskih emigrantskih združenj v Jugoslaviji, Združenje Istra, Trst in Gorica kakor tudi vsa druga emigrantska združenja, včlanjena v tej zvezi. Arhivi Zveze in vseh združenj se zasejejo.

— **Prodaja drv državnim in samoupravnim ustanovam.** Urad za kontrolo cen je odredil, da smejo proizvajalci in trgovci z drvmi prodajati državnim in samoupravnim ustanovam drva po najvišjih cenah z dodatkom državne in občinske takse.

— **Rekordna produkcija premoga.** Produkcija premoga pri nas je letos nenavadno povečana. V mesecih januar-avgust je znašala 4.740.816 ton, med tem ko je znašala lani 3.855.016, predlanskim 3.639.391, l. 1937 3.162.561 in l. 1936 samo 2.675.116 ton. Industrija in zasebniki so se letos začeli zalagati s premogom mnogo prej kakor prejšnja leta in kljub povečani produkciji premogovniki ne morejo še vedno takoj ustreči vsem kupcem.

— **Pocenitev kmetijskih pridelkov na žitnem tržišču v Rumi.** V soboto je prišlo do prve znatnejše pocenitve nekaterih kmetijskih pridelkov na žitnem tržišču v Rumi. Kmetje so pripeljali precej koreuze in so jo prodajali po 120—130 din 100 kg. Po tej ceni je bila napredaj izvrstna koreza. Zaradi nove koreuze na trgu se je pocenila tudi stara koreza, ki je z-aj po 320 do 340 din. V zasebni prodaji je pšenica po 310 do 320 din. Na tržišču je zelo mnogo krompirja, ki ga prodajajo po 80—110 din 100 kg.

— **Risarski tečaj za mizarje.** V jesenski in zimski sezoni priredi Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani tečaj za strokovno risanje za mizarске mojstre in pomočnike. Tečaj bo vodil strokovni učitelj g. Josip Tratnik, vršil pa se bo v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Tečaj se prične v nedeljo 20. oktobra ter bo vsako nedeljo od osrednjega ponedeljka od 8. do 12. ure. Opozorjamo na to mizarске mojstre in pomočnike z vabilom, da se pisмено prijavijo in točno navedejo svoj naslov najkasneje do 14. t. m. Zavodu za pospeševanje obrta Zbornice TOI, kjer dobe še podrobnejša pojasnila.

— **Seja stalne delegacije lesnega gospodarstva.** V Zagrebu bo 9. t. m. važna seja stalne delegacije lesnega gospodarstva. Na dnevnem redu so poročila o produkciji in prodaji lesa, o posameznih pokrajinskih državah, dalje razprava o uredbi za organizacijo lesnega izvoza in predlogi za sestanek nemško jugoslovenskega odbora za les.

— **Nov rudnik magnezita.** Na Kosovem polju smo dobili nov rudnik magnezita, in sicer blizu železniške postaje Kosovo polje. To je že tretji rudnik magnezita v var-darski banovini. Po presoji strokovnjakov je ruda novega rudnika izvrstna.

— **Ustanovitev zavoda in višje šole za telesno vzgojo v Zagrebu.** Na predlog bana banovine Hrvatske so kraljevski namestniki predpisali uredbo o ustanovitvi zavoda za telesno vzgojo in višje šole za učitelje telovadbe. Ban je pooblaščen, da sme izdati podrobne predpise o zavodu in šoli telesne vzgoje.

— **Šišk most v Dalmaciji in Hercegovini.** Iz vinorodnih krajev Dalmacije in Hercegovine poročajo, da je letošnji most zelo slab. Vinogradi v bližini Omisla so dali most s 15 do 17% sladkorja, hercegovska žilovka ga ima 14 do 15, v Kaštelih beli most 16 do 17, črni pa še manj, na Braču 15 do 16, ponekod pa samo 14%.

— **Ljubljanski Filharmonija za sodelovanje z zagrebško.** Na povabilo glede sodelovanja je ljubljanska Filharmonija odgovorila zagrebški, da toplotno pozdravlja misel medsebojnih gostovanj. V odgovoru je med drugim rečeno, da bo spoznavanje hrvatskih in slovenskih skladateljev in godbenikov mnogo pripomoglo h kulturnemu zblizanju med Slovenci in Hrvati. Vodstvo ljubljanske Filharmonije predlaga zagrebški, naj bi obsegal program naslednje skladatelj: Slavko Osterc, (Koncert za glasovir in orkester), Škerjanc (Simfonični stavki), Arnič in Leskovic, od reproduktivnih umetnikov pa violinist prof. Karlo Rupelj, pianist prof. Anton Trost in violinist Prekoršek. Po tem odgovoru bo zagrebška Filharmonija ukrenila vse potrebno, da pride do gostovanja ljubljanske Filharmonije v Zagrebu in zagrebške v Ljubljani.

— **Avtarkija banovin.** Znamenje časa je tudi, da so banovine začele stremeti po nekakšni gospodarski avtarkiji. To velja predvsem za Hrvatsko. Znano je, da je banovina Hrvatska najprej sklenila prepo-vodati izvoz drv s svojega področja v druge banovine, dokler bi sama ne bila dovolj zalozena z drvmi. Banska uprava namerava baje prepovedati tudi izvoz surovin kož, jedilnega olja in »Hrvatski dnevnik« se zavzema za prepoved izvoza življenjskih potrebščin. Teh stremiljen industrijskih podjetja ne pozdravljajo, kar je pač razumljivo, ker bi zaradi takšne osamo-svojitve banovine nastale zmede na tržiščih, ter bi bile surovine napredaj po neenakih cenah v raznih banovinah. Industriji zahtevajo enakomerno razdelitev surovin na vse kraje v državi ter predlagajo racionaliranje porabe s pomočjo nakaznic.

— **Eden najstarejših nemških cerkvenih zborov v Zagrebu.** V petek nastopi pod okriljem zagrebške Filharmonije v veliki dvorani Delavske zbornice v Zagrebu prvi eden najstarejših nemških cerkvenih zborov stolniški zbor iz Regensburga, znan pod popularnim imenom »Regensburger Domspatzen«. Zbor je star že nad 700 let in zavzema po svoji tradiciji v glasbenem svetu posebno mesto.

— **Zagrebski Slovenci prirede v soboto 5. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih »Narodnega doma«.** Berislavičeva ulica št. 11. »vinsko trgatve« po starih slovenskih običajih: z gospodarjem, županom, viničarji in viničarkami. Vabimo vse prijatelje društva, da se v čim večjem številu udeležijo prireditve.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi da bo pretežno oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb. Včeraj je deževalo po vseh krajih naše države. Največ padavin smo imeli v Ljubljani in so znašale do davi 28,6 mm. Najvišja temperatura je znašala v Kumboru 27, na Visu in Dubrovniku 26, v Beogradu 25, v Splitu 24, v Sarajevu in Rabu 20, v Zagrebu 14, v Mariboru 12, v Ljubljani 11. Davi je kazal barometer v

Najboljši ruski igralci, odlična režija, veličastni prizori! Danes predstave ob 18., 19. in 21. uri. KINO UNION, tel. 22-21

Ljubljani 736,9, temperatura je znašala 9,8.

— **Dolarje je prodajal pa so ga prijeli.** Policija je aretirala nekoga v Zagrebu živečega inozemca, o katerem je zvedela, da namerava prodati večjo množico ameriških dolarjev. V začetku je mož vse tajil, toda pri njem so našli 1.000 dolarjev in 17 čekov po 50 dolarjev.

— **Usodne posledice naraščanja Drave.** Ponoči je narasla Drava odnesla oporišče lesenega mostu med Dravogradom in Mežo. Zaradi tega je nastala velika nevarnost za vozovni promet in je bilo sresko načelstvo v Dravogradu primorano prepreževati vsak vojni promet preko mostu. Pričeli so takoj z deli, da porušijo most. Pred dnevi je banovina razpisala popravila za most, a narasla Drava je vse to prehitela. Zaradi narasle Grajene se je porušil v dolžini 30 do 40 m betonski oporni zid blizu Ptujja. Škoda gre v težke tisočake. K sreči ni bilo človeških žrtev.

— **Nesreče.** V ljubljansko bolnico so pripeljali šletnega posestniškega sina Alojza Zbaticnika iz Topole na Blokah, ki je padel doma po stopnicah v klet in si zlomil desno nogo, šletnega delavčevega sina Ivana Petermela iz Počepci, ki je padel s peči in si zlomil desno roko, in 36letnega posestniškega sina Jakoba Koprivnika iz Pšate pri Cerkljah, ki je v Veleševem padel s kolesa in dobil poškodbe na glavi.

— **Smrtna nesreča.** V vasi Kalniku blizu Krizevec se je pripetila v torek smrtna nesreča, ki jo je zakrivila najbrž neprevidnost. 35 let stara Jana Nemec se je približala v mlino transmissiji. Zgrabil jo je jermen in jo potegnil v stroj. Potegnili so jo sicer hitro iz njega, toda bila je že tako močno poškodovana po vsem telesu, da je med prevozom k zdravniku umrla.

Iz Ljubljane

— **Novi imena ljubljanskih gimnazij.** Prosvetni minister dr. Korošec je podpisal odlok o preimenovanju ljubljanskih gimnazij. Dosedanja I. realna gimnazija se imenuje odslej I. moška realna gimnazija; II. moška realna gimnazija nastaja z oddelčitvijo od I. moške realne gimnazije; dosedanja II. realna gimnazija se bo imenovala odslej II. ženska realna gimnazija; dosedanja III. realna gimnazija se bo imenovala III. moška realna gimnazija, dosedanja IV. realna gimnazija je zdaj IV. moška realna gimnazija, dosedanja ženska realna gimnazija pa II. ženska realna gimnazija.

— **Vede na Barju dopoldne.** Še niso upadale. Včeraj je bila največja nevarnost večjih poplav, kar je razumljivo, saj so bile struge rek in potokov že popolnoma polne ter se je voda v nižjih legah že razlivala, med tem ko je še neprestano lilo. Včeraj je padlo v Ljubljani 28,6 mm dežja, največ med vsemi kraji v državi, kjer imajo stalne vremenske postaje. K sreči je ponovi prenehalo deževati, da je najhujša nevarnost poplav že minila. Vendar vođe na Barju dopoldne še niso upadale. Ljubljani- ca je bila pri barjanski soli 1,70 m nad normalo kakor včeraj.

— **Zdravje mesarjev in klošničarjev.** V ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte in to za čas od 1. oktobra 1940. do 1. maja 1941. 384—n

— **Prometni zastoj pred glavno pošto.** Pred pošto je bil danes promet oviran in stražniki so imeli dovolj dela, da so odvrčali pešce od bližnje stare Batjeve hiše, ki so jo delavci začeli podirati. Prejšnje dni je delo potlačilo zaradi dežja, davi so se pa delavci lotili dela že na vse zgodaj. Zastoj bodo podirli hišo samo na vogalu do večnih vrat, tako da bodo omogočili pristop do novega poslopja. V novem poslopju pri pritličju bosta čez tri tedne odprta

že dva lokala, kamor se je preselila lekarna in prodajalna slaščic iz stare hiše. — Ob tej priliki se prav lepo kaže, kako tesno je cestno križišče pred pošto ter da bo ostalo pretesno tudi, ko bo podirta stara hiša, ker sosedno novo hotelsko poslopje ni dovolj umaknjeno.

— **Društvo »Dom slepih«** v Ljubljani opozarja vse vabljene organizacije, zastopnike profesorskih in učiteljskih zborov ter posamezne sodelujoče trudoljubne gospe in gospode pa vse tiste, ki so zadnjič izostali, a imajo voljo storiti dobro delo našim slepim, da se zanesljivo udeležijo zadnje seje, ki bo ta petek 4. oktobra ob 17. v dvorani Mestnega doma. Razdelili se jim bodo društveni znaki in praporci, bloki za nabiranje denarnih prispevkov, odkupniški znaki in denarni nabiralniki.

— **Vrtnarski odsek sadjarke in vrtnarske podružnice** bo imel jutri ob 20. redni mesečni sestanek v imetavraciji pri Mraku na Rimski cesti s predavanjem o shranjevanju povrtnine. Predaval bo g. nadzornik Josip Strekelj. Vabimo vse gospodinje, ki jim je na tem, da povratno dobro preko zime shranijo. Odbor.

— **Sentjakovski gledališki oder** vabi k sodelovanju vse, ki imajo veselje do odrske umetnosti. Pisemne prijave je poslati na naslov: Sentjakovski gledališki oder, Mestni dom. Za novo prijavljene članke namerava oder tudi letos prirediti poseben dramski tečaj.

— **Sesti in doslej najboljši film Hardyjeve filmske družine** pride tle dni v Ljubljano! Vsem ljubljanskim kinoobiskovalcem se je prikljubila serija teh zabavnogovojnih filmov o družini sodnika Hardyja. Posebno dobro je v spominu mladi Mickey Rooney, v družbi njegovih številnih izvoljenk, lepih in srčanih deklet, ki mu vedno mešajo glavo in srce. Občinstvo opozarjamo, da se zdaj, da teče film »Andy Hardy se ženik« v Zagrebu in so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane. Pri predstavah v soboto ob 21. pa pripravljajo kino Sloga vsem cenjenim obiskovalcem še prav posebno, prijetno in veselo presenečenje. (—)

— **Novi začetniški plesni tečaj** za novince-dame in gospe odprti jutri v petek ob 20. uri Jankova plesna šola v Kazini. Informacije tudi za posebne ure in vpisovanje proti legitimiranju dnevno od 11. ure dalje in zvečer pri otvoritvi. Dijaški-akademiki imajo popust. (—)

— **Aktivni podoficirji ljubljanske garnizije** prirede v soboto 5. t. m. ob 20. uri v zgornjih prostorih Trgovskega doma v Gregorčević ulici družabni večer. Vabijo se vsi rezervni podoficirji, njih rošbine in prijatelji, da se tega družabnega večera udeležijo v čim večjem številu.

— **Začetni in nadaljevalni tečaj ruskega jezika** bo v Splošnem ženskem društvu v večernih urah. Dostop imajo tudi prijatelji društva. Priglasje sprejema in pojasnila daje knjižničarka ob torkih, četrkih in sobotah od 17. do 19. v društveni knjižnici, Cesta 29. oktobra 9.

— **Ocvrte piške, porcija 10 din.** Odlična vina! Gostilna Lovšin, Gradišče 13. 386—n

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 3. oktobra: Romeo in Julija. Red

A.

Petek, 4. oktobra: Romeo in Julija. Izven

Sobota, 5. oktobra: Kovarstvo in ljubezen.

Red premierski

Nedelja, 6. oktobra: Kovarstvo in ljubezen. Izven

Ponedeljek, 7. oktobra: zaprto

★

Schillerjevo dramo »Kovarstvo in ljubezen«, katere premiera bo v soboto za red premierski, je režiral k. g. režiser mariborskega gledališča, gosp. Peter Malec. Zasedba vlog je sledeča: predsednik — Levvar, Ferdinand — Jan, pl. Kaib — Peček, lady Milfordova — Boltar — Ukmarjeva, Wurm — Sever, Müller — Gregorin, njegova žena — P. Juvanova, Luiza — Levvarjeva, knezov sluga — Skrinšek, Zofija — Jaga Boltarjeva. Repriza te igre bo v nedeljo kot predstava izven abonmaja, pri tej uprizoritvi bo igral režiser Malec vlogo knezovega sluga.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 3. oktobra: Fidelio. Red četrtek

Petek, 4. oktobra: zaprto

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

POHISTVO

po naročilu, vsakovrstne stole, politiran oprave, vsa popravila najceneje: ZORMAN, Breg 14. 1772

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

ki so najcenejši!

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— din

SREBRO, DRAGE KAMNE in vsakovrstno

zlatu kupuje po najvišjih cenah

Jos. EBERLE

LJUBLJANA — Tyrševa 2

(palača hotela »Sloga«)

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— din

HISA

se takoj odda v najem. 2 sobi,

kuhinja, pritlikline, gospodarsko poslopje, vrt, plodna njiva.

Pojasnila: Marija Ošina, Brežice, Zakot 25. — Za odgovor priložite znamko. 2277

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— din

LESENO STENO Z VRATI

180 cm široko, 810 cm visoko,

lepo belo pleskano prodam. —

Ogled v šiški, Vodnikova c. 12. 2235

SPANJELA

(belo-rjavega) 8 tednov starega,

prodam za din 400 v dobre

lovske roke. Levstik, Litija 104

2278

POUK

Beseda 50 par. davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— din

POUK

nemški, francoski in hrvatski.

Gospodetska 5, pritličje. Zab-

kar. 2281

POUK

BRIVSKEGA POMOČNIKA

Samo kri se še ni podražila

In kaj pravijo k temu krvodajalci — Ali je kri življenjska potreba?

Ljubljana, 3. oktobra. Kljub vsem zmedam na svetu vendar nekatere resnice vedno drže; ena izmed teh je, da človek ne more živeti brez hrane ali brez tako imenovanih življenjskih potrebščin v širšem pomenu besede. To ni nikak nov evangelij, a dandanes se ljudje nekoliko bolj zavedajo tako preprostih, večnih resnic. Neovržena resnica je tudi, da so življenjske potrebščine marsikomu manj pristopne, ko so dražje. To je samo drug izraz za draginjo, kajti o draginji snemo govoriti le tedaj, kadar blago teže kupujemo kakor v »normalnih« časih; draginja je pač le nesorazmerje med dohodki in izdatki tako imenovanih konzumentov. V finančnih sferah rabijo lahko za takšne primere izraz, da proračun izkazuje primanjkljaj. Če na primer izkazuje primanjkljaj državni proračun, je treba deficit prejeti slej kriti; ko bi pa deficit proračun državljanov, mora biti sleherni posameznik sam svoj finančni strokovnjak. Število takšnih finančnih strokovnjakov je v teh časih prav nerazveseljeno naraslo. Večina se jih udeležuje le tako, da toži nad draginjo. Tožbe nad draginjo se pa zde tako samo po sebi umevne, da so pravi prilastek našega časa in jim že zaradi tega nihče ne posveča posebne pozornosti, kajti draginja spada med tista žla, ki jih prizanesljivo pripuščamo.

Dovolite, to je le neogibno potreben davek našemu času, preden smo se začudili, da je v tej nezasišeni draginji, nekompromisni in dinamični, vendar velika izjema. Takšnih izjem navadno ni niti med tistimi, ki potrjujejo pravila. Torej: hrana je zdaj vsekar draga (čeprav bi kdo to še vedno skušal tajiti) in najprejmenjše produkt iz hrane je dragoceni sok, ki brez njega ni življenja — kri. Ali se vam ne zdi samo po sebi umevno, da bi se v teh časih morala kri tudi podražiti? Podražitev hrane vzrok, podražitev krvi posledica. To bi bilo logično, če se je kaj logike na svetu in če logika sploh še kaj velja. Toda kri se ni podražila.

Vprašali se boste, kje naj bi se podražila kri in kje je trg zanj? Na klavnic? No, na klavnici se je kri nedvomno nekoliko podražila, ker so letos tudi krvavice dražje. Toda kri, ki je dobra za krvavice, ni več življenjski sok v pravem pomenu besede, ni tisto najprejmenjše pogonsko sredstvo,

ki poganja najčudovitejši motor, človeško ali živalsko telo. Živa kri se ni podražila, pač pa je dražja »mrtva« na klavnici; tista živa kri, ki jo nudijo krvodajalci svojemu bližnjemu v bolnicah, je še vedno poceni. Nihče ne more reči, da se človeška kri producira sama od sebe ter da torej zanj ne veljajo zakoni navadne trgovine. Krvodajalec mora jesti, če hoče, da bo njegov »produkt« dober; za blago, ki ga prodaja iz odprte žile, blago, ki priteka naravnost iz njegovega srca na trg, mora krvodajalec prejemati tudi primerno hrano. Zdravniki morajo vsak drugi mesec preiskati kri krvodajalcev; da ugotovijo, ali je njihov življenjski sok dober za transfuzijo.

Kdo bi se potemtakem čutil, da so se tudi naši krvodajalci domislili tega nenavadnega paradoksa: vse se je podražilo, samo kri ne. Kdo bi jim mogel zameriti, če so izrazili svojo skromno željo in prikrito upanje, da se bo nekdo spomnil tudi nanje že zaradi tega, da bi ne usahnili vrelci najdragocenejšega soka! Ali si morete misliti bolnice brez krvi? Toda še teže si mislimo bolnice brez krvodajalcev. Kri je torej neogibna potreba, in to je v naglasnem pomenu besede življenjska potreba. Pogosto so bolniki neizprosno zapisani smrti, če ne dobe krvi iz drugega zdravega organizma, ko jih ne more rešiti nič drugega; pogrešajo lahko vso hrano in zdravila, krvi ne morejo. Razsodite sami, ali je kri življenjska potreba ali ne. Krvodajalci so pa razsodili, da se je njihova kri za njih same sicer podražila, a da jo morajo prodajati po stari ceni. Zdi se jim, da je ne bodo mogli več prodajati tako poceni, kajti »produksijski stroški« so se povečali: hrana je dražja in krvodajalec mora jesti ne le zato, da živi, temveč tudi zato, da lahko prodaja svojo kri.

Vprašanje je, ali se bo kdo oziral na njihove želje. Organizirano ne morejo zagovarjati svojih zahtev v Ljubljani, ker niso organizirani. V Zagrebu so pa organizirani in tam je kri za 100 % dražja kakor v Ljubljani. V Ljubljani je kri po 50 par kub. cm ali po 250 din 500 kub. cm (pol kg), v Zagrebu pa po dinarju kub. cm. Splošna bolnica v Ljubljani ima v evidenci okrog 40 krvodajalcev. Poklicnih krvodajalcev v pravem pomenu besede pri nas ni.

Krvodajalec lahko proda (in sme prodati) le vsakih šest tednov po pol litra krvi. Z 250 din je pač težko živeti šest tednov. Zato se mora krvodajalec prehranjevati še vsaj s kakšnim priložnostnim delom. Večina krvodajalcev se rekrutira iz vrst najrevnejših, pogosto izmed nezaposlenih, ki si ne vedo pomagati drugače, kakor da nesejo svojo kri naprodaj. Delj časa pa kri prodajajo le redki, zato krvodajalstvo ni stalen poklic, zlasti še, ker začasni krvodajalci navadno ne prebivajo stalno v Ljubljani. Kdo naj bi te ljudi organiziral? V Zagrebu je drugače, zato je tudi bolnica bolj preskrbljena s krvjo. Tako imata v zagrebški bolnici stalno po dva krvodajalca dežurno službo; stanujeta in prehranjujeta se v bolnici in tako upravi tudi: treba še iskati krvodajalcev po mestu, ko je treba bolnikom čimprej dati kri. Pri nas je prepuščeno srečnemu naključju, da bolnik dobi kri od krvodajalca, ker uprava pošilja po krvodajalce, ko je potrebna transfuzija. Prav lahko se zgodi, da krvodajalca določene krvne skupine ne morejo takoj najti, saj ne more čakati neprestano doma, zlasti še, ker nobeden nima kake rente.

Ko potrebujejo druge bolnice ali sanatoriji krvodajalca, se obračajo na splošno bolnico v Ljubljani, ker drugje nimajo evidence nad krvodajalci. V sanatorijih je kri dražja kakor v splošni bolnici ali v nekaterih banovinskih zdravstvenih zavodih. Tako na primer plačujejo kri v »Leonščin« in v golniškem zdravilišču po dinarju kub. cm (500 din za pol kg). Že to kaže, da bi morala splošna bolnica najti večje kredite za kri. Sicer je v interesu bolnikov, torej najširše javnosti, da je v splošni bolnici dobro preskrbljeno za transfuzije krvi in da se sedanje primitivne razmere odpravijo. Tudi v tem primeru velja prislovica, da kri ni voda.

Krvodajalec je vprašal reporterja, če morda pozna koga, ki bi morda lahko daroval ponešene čevlje (št. 40, čevlji so pa lahko tudi večji), kajti zima se bliža. Da, morda bi mu kdo daroval čevlje, kajti dandanes so tako dragi, da si jih krvodajalec ne more kupiti s lastno krvjo. Naj nam torej pošlje naslov v uredništvo, krvodajalec pa se mu zahvaljuje vnaprej.

Kaj prižene goloba domov?

Že od pradavnih časov je znan čuden gon golobov, ki se vedno vračajo domov, pa naj jih mones še tako daleč. Za to lastnost golobov so se zanimali mnogi naravoslovci in radi bi bili ugotovili, od kod izvira. Napravili so mnogo poskusov in med drugim se je pojavila domneva, da se golobi orientirajo po zemeljskem magnetizmu in da se vračajo vedno na kraj določenega magnetičnega polja. Da bi ugotovili, ali je ta domneva pravilna, so pritrdili nekateri ameriški raziskovalci golobom na nožice držen permanenten magnet, ki naj bi motil vpliv magnetičnega polja.

Toda golobi so se vračali tudi z magnetom na pravo mesto, in sicer v istem času, tako da je ta domneva padla. Pojavilo se je tudi naziranje, da se golobi orientirajo s pomočjo svojega izbornega sluha. Zato so

jim pri seriji poskusov zamašili ušesa, bodisi z raztopljenim voskom ali vazelinom. Pa tudi ti poskusi se niso obnesli. Golobi so se zopet vrnili domov. Samo golobi, ki so jim bila ušesa zalepljena z voskom, so se zakasnili. Toda bili so že pred odhodom nemirni in vosek v ušesih jih je med poletom tako motil, da so se vrnili nekoliko pozneje. Ko je bil pa vosek nadomeščen z vazelinom, so se golobi vrnili normalno in v najkrajšem času domov.

Nazadnje se je pojavila domneva, da utegnejo biti golobi pod vplivom elektromagnetičnih valov. Zato so jim pritrdili na nožice žice, nastavljene na frekvenco oddajnega aparata, tako da je bil golob pod neposrednim vplivom elektromagnetičnih valov. Golobi so se vrnili z zamudo domov, toda iz te zamude ne moremo sklepati, da bi bili pod vplivom elektromagnetičnih valov. Pravi vzrok bo najbrž v tem, da jih je zica na nožicah motila. Navzlic vsemu prizadevanju torej skrivnosti še niso prišli do dna.

Čudne posledice avtomobilske nesreče

Ob prvi nesreči je izgubil spomin, druga mu ga je pa vrnila

Charles Trautwin v New Yorku je doživel čudno pustolovščino. Nekega dne je odšel z doma v pisarno in doma je dejal, da se kmalu vrne. Toda ves dan ga ni bilo domov. Zena je telefonirala v možovo pisarno in dobila presenetljiv odgovor, da tistega dne moža v pisarni sploh niso videli. Zelo se je ustrašila in telefonirala je na vse strani, toda povsod je dobila enak odgovor. Vso noč je prečela, zjutraj pa je odšla na policijo povedati, da je njen mož brez sledu izgubljen. Mislija je, da je postal žrtev zločina in zato je prosila, policijo, naj uvede preiskavo.

Policija pa ni vzela njene prijave resno, kajti v Ameriki se pogosto pripeti, da mož v veseli družbi pozabi na čas in da se vrne domov židane volje šele naslednjega dne. Zato je policija malo počakala. Ko se pa Trautwin tudi tretjega dne ni vrnil domov, je razposlala na vse strani z okrožnico njegov opis in več tisoč newyorških redarjev je iskalo pogrešanega trgovca. Minilo je pa več dni, ne da bi ga našli. Šele čez 14 dni sta našla dva redarja v nekem newyorškem predmestju moža, k se jima je zdel zelo sumljiv. Hodil je po ulicah ves zapra-

šen in umazan, izčrpan in neobrit. Ko sta stopila redarja k njemu in ga vprašala, kdo je, sta dobila zmeden odgovor. Pametno je znal povedati samo toliko, da ga boli glava.

Redarja sta ga odvedla na bližnjo stražnico in ker se je ujemal z njim opis Trautwina, sta takoj obvestila policijsko ravateljstvo. Dežurni uradnik jima je naročil, naj takoj pripeljeta neznanca z avtomobilom k njemu, kar se je tudi zgodilo. Med potjo pa se je pripetila avtomobilska nesreča. Policijski avto se je zaletel v neki drug avto in oba sta bila precej poškodovana. Ob trčenju je zažvenketalo steklo in tedaj se je Trautwin prijel za glavo ter vprašal presenečen, kje je. Med preiskavo se je izkazalo, da se je peljal Trautwin pred 14 dnevi z avtomobilom v pisarno, pa ga je med potjo doletela avtomobilska nesreča in posledica je bila, da je izgubil spomin. Mož ni vedel, kdo je, kje stanuje in kam naj se odpelje. Zato je taval čela dva tedna po ulicah. Ob drugi avtomobilski nesreči se mu je pa nenadoma spomin vrnil in zdaj je zopet zdrav.

Življenjski jubilej Ivana Tomažiča 90 let bo star jutri eden naših najstarejših gasilcev

Ljubljana, 3. oktobra

V Ljubljani živi še nekaj gasilskih veterani, ki so se udeleževali v prvem slovenskem ljubljanskem gasilskem društvu, najstarejših gasilcev, ki so registrirani v naših gasilskih analih že pol stoletja: Perme, Medie, Tomažič. ... Perme in Medie sta nekaj let delj gasilca kakor Tomažič, ki je pa najstarejši po letih, saj praznuje jutri svojo 90-letnico. Zato ga moramo priti tudi med najstarejše ljubljance. Lani smo vam ob priliki gasilskega kongresa v Ljubljani predstavili nekaj najstarejših ljubljanskih gasilcev, med njimi tudi Ivana Tomažiča.

Reporterja je zanimalo, če je jubilar še vedno tako čvrst, kakor je bil lani, zato ga je obiskal na njegovem domu na Mirju. Devetdesetletnik je sedel v kuhinji in čital list. Če bi ga ne poznal od prej, bi sodil, da je sin tistega Tomažiča, ki bo jutri dopolnil 90 let, tako je rdečih lic in gladkega obraza, pa tudi precej živahen. Ko sem se začudil, da je še tako mladosten, je dejal smej: Saj mi ni nič hudega! — Živi pri hčerkah, ki ga res ljubita.

Toda zmotili bi se, če bi mislili, da mu ni bilo nikdar »nič hudega«. Živahno pripoveduje, kako se je dolga desetletja prebijal skozi življenje, da zdaj lahko mirno

uživa svojo jesen. — Malo sem hripav, — pravi — to mi je pozimi zapustila huda hripa. Sicer sem pa zdrav; tudi noge so zdaj dobre. Lani je bilo hudo, ko so se mi odprle, a mi je vse lepo zacelilo. Zdjaj prav lahko hodim in tudi raje, kakor da bi se vozil.

Tomažič se je rodil 4. oktobra 1.1850 v Jablanici pri Litiji. Usoda mu je namenila troje življenjsko solo, a rodil se je v trdnem rodu, ki mu življenje ni bilo praznik. Oče je moral služiti družini kruh s precej napornim in nevarnim delom; bil je čolnar na Savi, v dobi, ko je rečna plovba bila še posebno pomembna, saj tedaj še ni bilo železnice. Posvetva niso imeli ter so bili odvisni od očetovega zaslužka. Oče je prevažal v Banat slovenske pridelke in izdelke, od tam je pa vozil zlasti žito. Pristanke je bilo v Zalogu. Sin Ivan je moral služiti že v rani mladosti. Najprej je bil pastir, potem hlapec in mlinar. Oče je kmalu umrl in mati se je morala vdnjati pri trdem kmečkem delu, da se je preživljala po moževi smrti. Ivan je pozneje dobil dela v tovarni špirita v Ponovčah, ko se je tovarna preselila v Laško, je odšel v Ljubljano, ki je bil že zapustil.

Najprej je bil zaposlen v novi Koslerjevi pivovarni. Tudi v tistih časih, ki jih po krivici imenujemo zlate, ni bilo tako dobro. Tomažič ve še mnogo povedati, kako trdo je bilo treba delati, ko ni bilo nobenega predpisane delovnega časa ter ga je včasih celo doletelo, da je moral delati noč in dan. Dobro se še tudi spominja, kako ga je zagrabil jermen in ga potegnil h kolesju; zagrabilo ga je za roko in mu jo silno stisnilo, a k sreči ni izgubil pribehnosti ter se je rešil s tem, da je vrgel jermen s kolesa. Roka je bila nekoliko črna, no, sicer pa ni bilo hudega, pravi Tomažič. Približno 12 let je delal v pivovarni. Nekaj časa je bil zaposlen tudi pri železnici, potem je pa dobil službo v Janeschevi usnjarni, poznejši Pollakovi tovarni. Celih 43 let je delal v tej tovarni, do svojega 76. leta. Pri delu je tudi lepo napredoval, da je kmalu postal strojnik.

Za gasilstvo ga je navdušil njegov delodajalec, ki je bil funkcionar v gasilskem društvu. L. 1883 je vstopil med gasilske vrste. Tudi gasilci so potrebovali strojnika

pri svoji prvi parni brizgalni. Tomažič bi naj položil strojniški izpit, da bi prevzel brizgalno, a rekel je, ko so mu prigovarjali, da ne zna dovolj nemški ter da ne bo znal odgovarjati pred izpitno komisijo. Načelnik Doberlet, ki se sicer ni ogreval za slovenščino, je pa dejal, da ga bodo gosposode razumeli, četudi bo govoril slovenski. Izpit je položil lahko in tako je postal eden izmed prvih slovenskih strojnikov. Tedaj so bili pri nas kvalificirani delavci še po večini tuji.

Prva parna brizgalna, ki jo je Tomažič okrog 40 let skrbno varoval, je posebno zanimiv predmet in spada kot redka priča naše gasilske zgodovine v muzej, a naši gasilci takšnega muzeja nimajo, zato je brizgalna spravljena v neki baraki. S to brizgalno so se našli pogumni gasilci neštokrat bojevali proti sovražnemu elementu. Tomažič je bil vedno med najpogostejšimi gasilci in že kot strojnik parne brizgalne ni zamudil nobenega požara v Ljubljani, pa tudi v mnogih krajih v okolici. S to brizgalno so nastopili tudi pri velikem požaru v Kranju, ko je gorela Pollakova tovarna. Še prej so gasili z njo kamniško smodnišnico. Tomažič je tudi še redka živa priča požara pri starem ljubljanskem gledališču (ki je stalo tam, kjer je zdaj Filharmonija). Pri gašenju tega velikega požara so bile hude težave, ker je tisto noč pritiskal hud mraz, da so imeli stisniti z brizgalno in vodo, ki je zmrzovala v cevih. V začetku je stala brizgalna na levem bregu ob gorečem poslopju, a kmalu je postala tako vroča, da so jo morali prepeljati na drugi breg.

Tomažič se spominja še mnogih podrobnosti iz svojega gasilskega udeleževanja, kar pač pričja, da je tudi še duševno čil. Prištevati ga moramo med tiste naše stare korenine iz prejšnjih stoletij, ko je bil naš narod še mnogo bolj zdrav, med može iz dobe, ko so se še rodili stoletniki. — Na svidenje čez 10 let! sem se poslovil in čestital čvrstemu 90-letniku.

Iz Višnje gore

— Otrok se je zadušil. Orožniški narednik g. Musa je imel ljubkega enoletnega sinčka. Gospa ga je samo za trenutek pustila v kuhinji. Ta čas je otrok vtaknil glavico v lonec, ki je bilo v njem nekaj vode. Ko se je vrnila, je bil otrok že mrtev. Takoj poklicani zdravnik mu ni mogel več rešiti življenja. Užaloščeni staršem naše iskreno sožalje.

da sta jo z grozo občudovala celo neposredna udeleženca Plesguen in Villigen.

Ta umor je bil dogovorjen med lažnim Valcorom in Sornieresom v tisti mrzli in snežni noči, ko je Michelina vsa drhteča od strahu in zle slutnje bedela v pričakovanju svojega očeta.

Kakšen povratek je bil to! ... In kako je drhtel, drugače tako samozavestni, neustrašni mož, ko je v žarku električne luči srečal njegov pogled čiste Michelinine oči, on, ki je še čutil na svojem osumplem obrazu odsev strašne odločitve in na svojih ustih drhtenje groznih besed.

Montmartski bandit, grozni Arthur Sornieres, je bil prikladno orodje tega satanskega duha. Toda delal je račune brez »svoje žene«.

Zvečer po zločinu, skrušen od groze, navzlic svojem cinizmu in tembolj razdvojen, ko je po tragediji umora odigral komedijo greha ter preživel urico pri Rosalindi, da bi dobil alibi, samo da bi pojasnil svojo navzočnost v hiši v ulici Lewis, — tistega večera se je večkrat zagovoril s čudnimi besedami. Njegova prijateljica Angela Mome Cervelas ga je smatrala za povsem zmožnega tega, da bi se zapletel v krvavo afero. Kmalu mu je bila na sledu in naslednjega dne ni več dvomila o tem, ko je namreč čitala v novinah, da se je Escaldas obesil na modro vrstico, se je obrnila k Arthurju in dejala smeje:

— Zato torej si odnesel mojo vrstico?

Potlej je pa pripomnila resno:

— Slučajno sem jo iskala v omari, kamor sem jo bila spravila. Vrni mi jo. Potrebujem jo ...

Strašna minuta! Ubogo bitje se je šalilo, toda način, kako ji je njen nežni prijatelj za bodoloča prepovedal take šale, ne da bi ji vrnil vrstico, je samo utrdil prepričanje v nji.

Dal ji je denarja, potem ko jo je bil tako pretepel, da je malo manjalo, da je ni ubil. To je bil nov dokaz, od kod je imel to zlato in te bankove.

Naslednjega dne je izginil. Potrto dekle ni čutilo potrebe, da bi tako potrdilo njeno domnevo. Objokovala je brutalnega ljubčka, ki morda v njenih očeh ni bil padel, temveč je ga bila strašna tajna še poživšala. Nikoli ji ni prišlo na misel izdati ga. Noben denar, nobene obljube, nobene izkušnje bi je ne bile pripravile do tega. Ko je pa spoznala, da jo je »možiček« zapustil zavoljo druge, ko je pomislila, da je morda storil svoj zločin v sporazumu s to Rosalindo, — kajti Escaldas je stanoval v isti hiši, — je zahrepenela po osveti in tako je izdala tajno, ne da bi se prav zavedala, kaj je storila.

Sicer je pa že naslednjega dne obžalovala svoj korak. Ihteč od strahu in obžalovanja je hotela preklcati svoje odkritje. Toda bilo je že prepozno. Imeli so v rokah tudi Rosalindo. In ti spomini, skladnost časa, govorice in vesti, podprte zdaj z utemeljenim sumom, daleč od tega, da bi oprostile gosta v ulici Lewis krivde, kakor takrat, ko se je sodilo o tem pod domnevo umora — so zdaj jasno odkrivali njegovo vlogo, — strahotno vlogo hladnega premisleka, drzne sile, podivjanosti in krvočnosti.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

— Uboga Bertranda! Ločiti se morava! Ne moreš ostati pri meni z najinim sinkom. Te sreče nisem zaslužil. Hrepenel sem po tem, prasegam ti, tvoja plemenita nežnost je vzbudila v meni hrepenenje. Pozneje boš razumela, zakaj se moram temu odpovedati. Saj niti ne veš, koliko me to stane. Imej me rada vsaj tako, da mi ne boš pokazala svoje bolesi. Pojdi, pojdi! Prihajal bom k vama. Firmin, stopi po izvoška.

Prebledela je in odgovorila ponižno:

— Prišla sem, Gilbert, da bi ti stregla. Odkar si okrevale, sem pričakovala vsak čas ...

— Ne govori tako, — je vzkliznil odločno. — Ne, nisi mogla pričakovati. Jaz sam nisem tega pričakoval ... Ah, Bertranda ... Claudius in ti sta mi dala novo srečo.

— Ali naju ljubiš? — je zamrmrala solznih oči.

— Da, ljubim vaju.

205

— Zdjaj bom našla v sebi dovolj poguma, — je nadaljevala. — Sicer pa tudi če bi hotel naju obdržati pri sebi, bi te prosila, da bi ne storil tega. Ti si princ de Villigen. Ne smeva ti biti ovira v življenju. Ohrani nama svojo toplo ljubezen.

— Kako čudovita je tvoja duša, Bertranda, — je dejal Gilbert in jo privil k sebi.

Posrečilo se mu je ohraniti navidezno hladnokrvnost tudi ko je objemal in poljubljal malega Claudija. Ko ju je pa videl odhajati, ko je zaslišal drdranje kočije, se je zaklenil v svojo sobo, omahnil v naslanjač in bridko zaplakal ...

XVIII.

SOKRIVCI

Zdjaj je že ugotovljeno, da je Arthur Sornieres z zdevkom »krasni rdečelasec« ali »potepin« zadavil Josea Escaldas z lasom, vrženim naglo — nedvomno spomin na argentinsko pampo — in sicer prav v trenutku, ko ga je bil Bolivijec sprejel z navdušenjem misleč, da mu bo bandit izdal Valcora. Potlej je pa morilec obrnil vse tako, da bi Escaldas izginil, temveč, da bi tudi vsi verjeli v njegovo prostovoljno smrt. Njegov samomor bi bil obenem priznanje sleparije. Nihče bi ne dvomil, da se je Escaldas obesil, da bi mu ne bilo treba sprejeti kazni za svoj zločin.

Račun je bil točen.

Tragika takega konca se je vsiljevala s tako silo,

Pekovski pomočniki in mojstri

Kruh iz enotne moke ni slab, če je prav spečen

Maribor, 2. oktobra. Iz vrst pekovskih pomočnikov v Mariboru smo prejeli sledeče vrstice s prošnjo za objavo:

Ni prav nobene nevarnosti, da bo večina pekovskih mojstrov zaprla obrate in da bo s tem nastala velika nezaposlenost med pekovskimi pomočniki, kakor se zatrijuje. Zakaj neki naj bi pekovski mojstri zapirali svoje obrate, če bo dovolj moke za prehrano prebivalstva, za kar nam pa pristojne oblasti jamčijo, da je bo dovolj, kar tudi mi verjamemo, ker takšne nevarnosti res ni, da bi moka popolnoma zmanjkala. Nova uredba, po kateri se začne z delom ob štirih zjutraj, ni vzela možnosti izde-

lave finega peciva, ampak je resnica ta, da se mora po tej novi uredbi delati podnevi. Zaradi tega je veliko večja možnost, da se pecivo izdela solidneje, dobro in zdravo, kakor pa je primer, če se leja ponoči in se lahko izdela tudi dovoljna količina. Pekovski pomočniki dobro vemo iz prakse, da je blago, ki je izdelano ponoči, po kvaliteti veliko slabše kakor je tisto, ki je izdelano podnevi. Nam pekovskim pomočnikom je vseeno, če delamo kruh iz enotne moke ali pa iz krkrskoli drugih moke. Na tem nikakor ne trpi zaposlenost pekovskih pomočnikov, ampak je razlika samo v tem, da je delo lažje, če se moka lahko izbira in meša po volji. Nikakor pa

ni slab kruh iz enotne moke, če je prav ino napravljen. Ko se star, se tudi ne pokvari. Smatramo ga dolžnost, da pojasnimo javnosti, zakaj so nekateri pekovski mojstri proti novi uredbi, ki ukinja nočno delo. Vzrok je v tem, ker so doslej zaposlovali pomočnika, ki je ponoči izdeloval kruh in pecivo, podnevi pa je potem raznašal ponoči pripravljen blago. Seveda ne trdimo, da so vsi pekovski mojstri takšni. Veliko jih je, ki se strinjajo z novim načinom dela in pri takšnih mojstrih tudi ni posebnih problemov. Nikakor ni res, da se pekovski pomočniki bribožujejo proti uredbi, temveč so pekovski mojstri tisti, ki se pritožujejo.

Na občinski deski. Te dni so nabili na občinski deski razglas mariborskega okrajnega sodišča o javni dražbi zaloge neke trgovine z gumijevimi izdelki. Kakor pove razglas, bodo med drugim prodali tudi 31 škafel prodometa, ki vzbujajo jezo »Slovenca«. To naše opozorilo naj smatra kot prispevek za svojo rubriko »Kaj pravi«, toda prosimo ga, naj se ne jezi na nas, kajti mi nismo tistega niti napisali, niti podpisali in tudi ne odredili, da naj se nabije na občinski deski. (Del. pol.)

Cyrano de Bergerac prvič na mariborskem odru. Letošnjo gledališko sezono

otvoril po vsem svetu sloveče delo največjega francoskega teatralika Edmonda Rostanda: »Cyrano de Bergerac« v slijanem županičevem prevodu in v režiji V. Skrbinskega (ki nastopa tudi v naslovni vlogi) ter M. Kosiča (ki igra tudi vloga stasčarja Raguenaua). V tej heroditi zgodovinski komediji nastopa blizu 100 oseb.

Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Minařikova mestna lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12, telef. 25—85, in Remsova mestna lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25—32.

Gledališče mladega rodu v novi sezoni

Pospeševanje slovenske mladinske odrske književnosti

Maribor, 2. oktobra. Z ustanovitvijo »Gledališča mladega rodu« v Mariboru je bila izpolnjena občutna vrzel v našem mladinskem odrskem ustvarjanju. Gledališče mladega rodu si je začrtalo v svoj delovni okvir predvsem uprizarjanje realističnih iger, ki naj navajajo našo predsojilo in šolsko mladino k realističnemu dojemanju življenja. Temu cilju je ostalo zvesto v svoji prvi sezoni, to osnovno načelo hoče obdržati tudi v novi, drugi sezoni.

Kakor je bilo razbrati iz debate na nedeljskem obnem zboru gledališča mladega rodu v Narodnem domu, hoče gledališče mladega rodu vplivati na našo mladinsko književnost predvsem v tem smislu, da povzroči svojo pozornost zlasti realističnim in vzgojno usmerjenim odrskim vrednotam, ki jih lahko vsebuje mladinska igra. Tako pripravljajo Milena Mohoričeva na pobudo gledališča mladega rodu in na podlagi izkušenj z dramatičnim »Martinom Krpanom« novo mladinsko igrano »Črtova rešitev«, v kateri se podčrtava socialni moment družnosti in samopomoči med mladino. Tudi Vida Tauferjeva piše novo mladinsko igrano »Moja in živili«, v kateri bo poudarjen motiv kolektivne altruistične skupnosti v živalskem krogu, ki ima svoje simbolne poudarke z ozirom na človeško sožitje, dočim se poteze egoizma (Hilisa) obsojajo. Prav tako pripravljajo svoje mladinsko odrsko delo tudi Oskar Hudales. Z uprizoritvijo teh novih mladinskih iger in s ponovitvijo uspešno zrežirane tretje priredbe »Martina Krpana« hoče gledališče mladega rodu nadaljevati svoje važno narodno kulturno poslanstvo v svoji drugi sezoni.

Razen tega pa ima gledališče mladega rodu v načrtu tudi gostovanja. Ta misel

je bila zasnovana že v prvi sezoni, vendar je ni bilo mogoče uresničiti zaradi nastalih ovir tehnične značaja. V novi sezoni je v načrtu gostovanje v Celju, Trbovljah in Ptuj. Tako do bo dana prilika mestnemu (Celje), študentskemu (Trbovlje) in kmečkemu otroku (Ptuj) okoličarja, da se uživi v realistične dogodke na mladinskem odru. Izpolnilo pa bo gledališče mladega rodu ta svoj delovni načrt z organizacijo lutkovnih predstav, ki se pa ne bodo predvajale po mestih, ampak po manjših podeželskih naselbinah, kjer hoče tudi s temi predstavami vplivati na našo mladino.

Za gledališče mladega rodu je še važno vprašanje, kje naj bi bile njegove predstave. Iz gledaliških krogov izražajo željo, da bi bile te predstave v Narodnem gledališču. Iz vrst gledališča mladega rodu pa čujemo, da so režijski stroški, ki jih zahteva gledališka uprava, previsoki. Naša kulturna javnost pričakuje, da se bo to vprašanje lahko složno in sporazumno rešilo. Delovanje obeh kulturnih ustanov naj bi se objestnostno izpolnjevalo in racionalno vzporejalo. V primeru, če bi gledališka uprava lahko znižala režijske stroške, bi gledališče mladega rodu uprizarjalo svoje igre lahko na odru Narodnega gledališča. Za obe strani bi pomenilo to važno korist. Na eni strani bi se predsojila in pošolska mladina privadila gledališču tako, da bi tudi v poznejših letih uživala redno posejanje gledališča, na drugi strani pa bi imelo gledališče mladega rodu možnost razkošnejše, bolj prepričevalne odrske opreme, ki jo mladina v realističnem okolju pričakuje in ki jo je n. pr. pri uprizoritvi »Martina Krpana« zelo pogrešala.

Sadjarji čakajo na podražitev sadja

Najboljše sadje je v Mariboru po 3 — 3.25 din

Maribor, 2. oktobra. Pri zasedanju stalnega jugoslovanskega gospodarskega odbora v Beogradu je sklenjeno, da bo znan od 1. okt. t. l. tečaj nemške marke 17.82 din. Po navedenem tečaju se bo obračunalo plačilo tistih blagovnih poslov, ki bodo zaključeni po 25. sept. t. l. in v kolikor bo carinjenje blaga izvršeno po 30. sept. t. l. So v zadevi še nekatera določila, ki urejajo podrobnosti roke naročitve, plačil in carinjenja blaga kot merodajne za prejšnji ali sedanj novi tečaj marke.

Sadjarji že dolgo čakamo na spremembo cen sadja za izvoz. Ne moremo se dovolj naučiti, kako dolgo že naši sadni nakupovalci drže stare nakupne cene. Cena sadja se namreč ni nič kaj dosti zboljšala, ako pomislimo, da so prvo, zgodnje in netrajno, pa tudi kvalitativno mnogo slabše sadje

plačevali po 2.50 din kg, danes pa plačujejo za pozno, trajno in kvalitativno najboljšo sadje komaj 3—3.25 din kg. To sploh ni nobena diferencija, ki bi le količikaj odgovarjala zvišani dobri sedaj v prometu nahajajočega se sadja. Šele zdaj nam je tudi razumljivo, zakaj so pred 10 dnevi razni nakupovalci skušali sadne prodajalce strašiti z vestmi, da je nastopil zastoj v sadnem izvozu. Šele zdaj nam je tudi jasno, zakaj so se v zalozhah nekaterih sadnih trgovcev pričele množiti zalozhe pridržanega sadja! Šele zdaj razumemo, zakaj so nekateri nakupovalci že pred časom sadne sorte, ki šele zdaj dozorevajo in lahko pridejo v promet.

Vsi ti pojavi sami na sebi že dokaj obtožujejo tako ravnanje, ki ne more meriti drugam kakor na spekulacije!

Mariborske in okoliške novice

— Pomanjkanje benecina čutilno zadnje dni v Mariboru. Upati je, da prisve v Maribor prihodnji teden nova večja pošiljka nafte.

— Zvišane pridobinske davčne osnove. Iz pregleda novih osnov za odmero pridobnine v l. 1940, ki je razglašena na magistratu, je razvidno, da so te osnove v nekaterih pridobinskih strokah občutno zvišane. Pri industriji se opazja zvišanje do 25%, pri trgovini 20%, obrti 20%, pri nekaterih svobodnih poklicih 30—45% (zlasti pri odvnetih in zdravnikih).

— Grozdnega tedna ne bo. Predlanskim in lani je organizirala Zveza gospodin v Mariboru grozdní teden. Namen tega tedna je bil, da se omogoči mladini in revnejšim slojem nakup dobrega, cenenejšega grozdja. Letos pa v Mariboru ne bomo imeli grozdnega tedna. Grozdje je namreč po večini še nezrelo in kislo. Deležno in hladno vreme je povzročilo, da bo trgati zelo težka. Pa ne samo kakovost, ampak tudi količina letošnjega grozdja ne nudi primernih pogojev za uspešno organizacijo grozdnega tedna, ki je sicer pokazal lani in predlanskim lep, zadovoljiv uspeh.

— Ob priliki 100letnice svojega obstoja je darovala tvrda C. Budefeldt mestni občini mariborski din 25.000 za siromašne otroke mesta Maribora.

— Iz dneva v dan nezgode. Brezobziren kolesar je povzročil na Tržaški cesti v pokojnega banov, služitelja Mirka Krambergerja, starejša 57 let. Kramberger ima zlomljeno desno nogo in se zdravi v bolnici. — Hlod je padel na 19letnega posestniškega sina Franca Verka iz Zgornje Kungote in mu zlomil desno nogo. Ponesrečenca so odpeljali v bolnico. — Delavčeva žena Neža Nijč je bila povožena v Minski ulici po nekem kolesarju. Ima zlomljeno desnico. Zatekla se je v bolnico. Za kolesarjem poizvedujejo. — Z jablane je padel vinčar Peter Šlamberger iz Limbuša in si pri padcu zlomil desnico. Zdravi se v bolnici. — 20letni Franc Savc iz Hoče je padel s kolesa in si zlomil levico. Očepil se je za jablovo. — V bolnico se je z nožem ranil desničar. — V bolnico se je nadalje zatekel 40letni Anton Kres iz Studencev. Pri delu si je občutno ranil desnico. — S skednja je padel 51letni Anton Pušaver iz Sv. Miklavža in si poškodoval glavo. Njegovo stanje je precej resno. — Pri Sv. Rupertu v Slov. gorah je padel

20letni posestniški sin Jožef Čeh s kolesa in si poškodoval desno nogo. Pripeljal so ga v bolnico.

— Iz sodne službe. Na lastno prošnjo je bil upokojen sodnik pri tukašnjem okrožnem sodišču g. Fran Pečnik.

— O tem in onem. V soboto nastopijo v Sokolskem domu Trboveljski slavici. — Bilvi tovarnar usnja Valter Halbärth, ki je bil obtožen v zvezi z zaplenitvijo 4 milij. din vrednega usnja, je bil pred mariborskim okrajnim sodiščem oproščen. Državni pravdnik je prijavil revizijo. — Mariborsko sodišče je potrdilo pravila stavbne družbe »Obrtniški in vajeniški dom«. — Celo vesla niso več varna pred tatinskimi zlikovci. Soferju Alojziju Keberlu so ukradli z zaklenjenim barake dve vesli, drog in daljnogled. Keberl je oškodovan za 700 din. — Ob vsi pokojnino je državni upokojenec Mihael Ferencak, ki stanuje v Kosarjevi ulici št. 52. Neznani zlikovec se je vtihotapil v njegovo stanovanje in mu ukradel denarnico, v kateri je bila vsa Ferencakova pokojnina v znesku 1450 din. Policija poizveduje za držnim tatom.

— Odlikovanje. Z redom sv. Save v stopnje je bil odlikovan šolski upravitelj na drugi deski meščanski šoli v Mariboru g. Ludvik Petrič. Odlikovanje ima velike zasluge za naše narodno šolstvo. Ob prazniku je prevzel v Slov. Končah nemško šolo in jo prelevil v slov. dekliško šolo. K zaslužnemu odlikovanju iščeno čestitamo!

— Mariborske športne novice. V nedeljo 6. t. m. se preizkusijo v okviru nogometnega prvenstva mariborske nogometne podzveze moštva sledečih klubov: Željeznikar, Rapid (jun.), Maribor v Slavija (rez.), Ptuj v Mura, Slovenj Gradec v Slovenj. Gostovanja železnikarjev v Murski Soboti in v Guštanju ne bo zaradi deževnega vremena.

— Komaj 100 delavcev je zaposlenih pri gradnji in modernizaciji državne ceste Maribor-Fram. Potrebno je, da se poveča število zaposlenega delavstva, ker se je sicer bati, da se bodo ta cestna dela zavlekla v nedogled. Preureditev te ceste je tako nujno potrebna in jo je treba tako pospešiti, da si tega brez pomožnega zaposlenih delavcev ne moremo misliti. Zadevni krediti so že odobreni in bi se zaposlitev večjega števila delavstva lahko izvedla brez težav. Gradnja omenjene ceste je, kakor znano, v rokah posebnega državnega odbora.

— Davčni odbor za mesto Maribor, ki bo sklepal o davčnih ovrhah za odmero pridobnine, bo zasedal v času od 16. do 21. oktobra t. l. Zavezanecem, ki niso vpisani v razglašeni seznamih, bo pridobnina za leto 1940 predpisana pavsalno.

— Iz Studencev. Naša študentska občina bo najela brezobzestno posojilo 100.000 dinarjev, ki bo služilo nakupu rezervnih življenjskih potrebščin za študentske lonce.

— Tovarna za kose in šipe pri Sv. Lovrencu na Pohorju je po štirimesečnem presledku spet začela obratovati. Delavstvo ima spet kruh in zaslužek.

— Kiznovo strašilo v Velenju. Menih Ivan, posestnik sin v Lazah pri Velenju, že dalje časa »straši« okoli Koprivškove hiše v Velenju. Pričel je s tem, da je v zimskih nočeh tik pred oknom dajal iz sebe razne strašilne glasove in če so ga zapodili, si je glavo pokrival z ruto. Nato je začel hišo bombardirati z gnili jajci. Ko mu vse to še ni bilo dovolj, se je spravil nad nedolžno, pred hišo stojeko akacijo. Višek svojih strašil, ki segajo že v barbarstvo, pa je dosegel, ko se je spravil celo nad cvetice (dalje). Tu je pač dobil svojo prvo kažen na ta način, da ga je zasledujoča domača hiš Stanišlava dohitela na cesti in mu prisilila posteno zaiskno. Drugo ga za njegova »strašila« še čaka.

— Nikar tozbe, da ne bo obtožbe! Šokan Ana iz Pesjega pri Velenju obtožuje Marjano Aristovnik, ženo mizararskega pomočnika, ker da jo je iz ta kar na potu dejansko napadla in jo prizadela telesne poškodbe. Aristovnikova ta svoj napad odtriko priznava s trditvijo, da je bila za to samoočebno upravičena kot je omožena žena, ki brani nedotakljivost svojega zakona, ki je v tem primeru zelo ogrožen, za kar navaja težke dokaze.

— Kdo je izgubil listino na Pohorju? Pred hišo zdravnišar dr. Pirnata pri Sv. Lovrencu na Pohorju je 15letna deklica Slag našla odprto listino in v njej — kolikor je v naglici videla — bankovce za 100 din. Ostale vsebine se ni mogla več videti, ker je v tem hipu prišel dijak Belaj Žarko ter ji listino vzel iz rok, čes, da jo bo on oddal občinskemu uradu Ugotovo pa se je, da ta listnica ni bila izročena nikjer na merodajnih mestih in da je omenjeni dijak v nekem javnem lokalu skušal izmenjati 100 din bankovce. Morda gre tu za še bolj važne listine, kakor je bankovec.

— Kolivdacija obnove gledališkega posloja. Vsako leto pred otvoritvijo gledališča se vrši komisijski pregled gledališkega posloja, da se ugotovi stanje, zlasti z ozirom na sezono važnostne pogoje za novo odmero za nadaljevanje gledališkega obratovanja. Navadno se med posetnicami vsako leto kaj popravi, kar je treba šele uradno odobriti. Letos pa bo kolivdacijska komisija našla mnogo čisto novega dela za pregled pre- in nadzidave gledališkega posloja. Na zadnjo je bilo pritrjeno posloje gledališke uprave, komaj za eno nastropje. Pravimo komaj, ker manjka skoro 1 meter do višine sosedne enonastropne hiše, kar baš v Slovenski ulici kot podaljšku Aleksandrove ceste zelo kazi vnanje lice celoga posloja, o čemer pa bo še prilika opravilene kritike po končani kolivdaciji. Prezidano je bilo deloma tudi posloje starega gledališča, v kolikor je bilo to potrebno za zvezo z nadzidavo prej omenjenega posloja. Zelo razveden je z nami vred najbrže ves Maribor, kako se bo komisiji dopadel glavni vhod z železnog ograjo, ki je preveč spominja ozir. opozarja na — jetnišnico ali menezarijo za tigre.

Kozoprsk in ljubljanska 100 letna pratika

Kaj pravi o vremenu za oktober

Maribor, 2. oktobra. Do zdaj smo bili zgolj kot opazovalci vremena z napovedmi iz ljubljanske 100-letnje pratike vsakakor bolj zadovoljni kakor pa vsi tisti, ki jim je letošnje vreme bolj ali manj nevspešno. Poglejmo torej tudi, kaj ta pratika pravi o vremenu za oktober, ali kakor ga ona (še po starem) imenuje »Kozoprsk«. Kakor pri vsakem novem mesecu, je treba tudi v tem se najprej ozreti še nazaj na pretekli mesec, to je september. Omenjmo se samo na zadnje dni, na sv. Mihaela. In tu pravi:

Ako svet Mihael dežuje
Voljno zimo napove,
Če pa nebes razjasnjuje,
Terde žime se boje.

Glede vremena v kozoprsku in njegovega vpliva že na zimsko vreme v splošnem pa pravi:

Kozoprsk, če zmruže
Pa prosečen odjejuje.

Kozoprsk veliko vodi,
Grušno hudi vetrovi buče.

Če nerado pada listje iz drevesa
Je spomlad gosenc veliko in mrčesa.

Če zgodaj listje iz drevoja pade
So njive rodovitne rade.

Listje, če zgodaj odpade
Sneg potem kmalu zapade.

Če blizu debla list obleta
Kej dobro let'no nam obeta.

Dež in mraz in sneg začuti živina
Če nerada pašnik zapusti.
De pod snegom travna b'la ledina
Se paseč' živali škoda zdi.

Kdar žerjav leti na ptuje
Berž se zima perbljuje.

Ta že stara vremenska modrovanja (ne običajne napovedbe) zaključuje z značilnim šalivim verzom, s katerim pridemo na dan, ko pridemo do posameznih dni (kakor na primer sv. Gal, sv. Uršula). Opozorjamo pa ponovno, da tu ne gre predvsem za zabavo, marveč za kontrolo, koliko imajo ta stara modrovanja v današnjih popolnoma spremenjenih razmerah, zlasti pa upoštevajo tudi vprašanje vpliva vojne na vreme, še svojo sodobno veljavo ali pa spadata samo še v — arhiv. Obenem pa opozorjamo tudi še na to, da še ni bilo nikdar, odkar ta naš svet stoji, prav vprašanje vremena tako zanimivo, kakor je letošnje leto. Zato je vsakdo in celo v prvi vrsti zainteresiran na teh vprašanjih. P.

Ponočni obiskovalci sadovnjakov

Jabolka kradejo tatovi kar na debelo

Maribor, 2. oktobra. Orožništvo v Slovenskih gorah je letos posebno zaposleno pri vsem, kar je v glavnem v zvezi z jabolčno kupčijo. In to so v prvi vrsti ponekod razveseljivo polne jabolane, ki pa s svojimi, kljub neugodnemu vremenu vendarle dozorlimi sadovi je preveč k sebi in kar nase vabijo nočne obiskovalce, ki potem odhajajo, naloženi z jabolki ali zopet od koder so prišli ali pa preko začasnih skrivališč do gotovih trgovcev in prekupčevalcev jabolok.

Mi smo glede teh in tatvin grozja že izpovedali svoje stališče, namreč, da letos ne kradejo skoraj nič več le zaradi siromaštva, torej da si tudi revež sice po nedovoljenem potu privoči kakšno jabolko, ker so na trgu zanj predragi, ampak da gre večina letošnjih tatvin jabolok in grozja na račun strasti po lahkem zaslužku. Zato tudi v večini primerov nimamo več vzroka prikrievati imen takih tatov.

Zadnje dni je bilo s takimi tatvinami najbolj zaposleno orožništvo pri Sv. Barbari, ki ima svoje območje v posebno sadja bogatem okolju. Pred seboj imamo obsežno poročilo o treh »prijateljih« tujih jabolok, in sicer so to: Jože Klamfer, Franc in Alojzij Zelenko, vsi sinovi posestnikov iz Spodnje Korene. Tem trem nasproti pa stoji obdava oškodovana odnosno okradena Ana Vogrin in Konrad Berjak. Prva ceni, da ji je bilo pokradenih 200 kg »bobovcev« v vrednosti 800 din, a Berjak je prijavil za polovico manj. K izsleditvi pravih tatov je pomagal — slabo vreme. Zaradi vlažnosti premočene zemlje in drevoja so se namreč dobro poznale sledi čevljev in hoje ter celo lestvice. Ta sled je vodila do hiše Zelenkovih, kjer so na hlevu našli še 75 kg pri Berjaku pokradenih jabolok. Glede jabolok pri Vogrinovi pa je Klamfer priznal, da je on »sodeloval« z bratoma Zelenkoma, ki so jabolka prodali trgovcu s sadjem Pistrvcu pri Sv. Barbari, Zelenkova dva pa to tatvino tajita. Se bolj zanimiva je tatinska jabolčna zgodba kar petorice nočnih obiskovalcev

tujih sadovnjakov. Ta petorica, v kateri prevladujejo »tri mladenke«, prihaja od Sv. Miklavža (Alojzija D., Marija V. in Ivan V.) in iz Dogaš (Frida S. in Stefan L.). Ta petorica se je znašla nekje pri čiščenju koruz in se je dogovorila, kje in kako bi dobila čim več jabolok. V smislu tega načrta so se ob določenem času podali na pot, na kateri sta se jim pridružila še dva dopustnika, ki sta se dekletom na ljubo ponudila za stražo. »Obiskalci« pa so Viličnikova in škofičeva jabolka v Zgornjem Dupluku.

Imeli so sicer srečo, da so nabrali jabolok, kolikor so jih sploh mogli nesti, imeli pa so smolo, da so jim bili na sledu, še preden so mogli brez sledu izginiti. Dve od »treh mladenek« sta prej pobegnili (brez jabolok), druge pa so se pravočasno zalotili. Po dogovoru te »delniške družbe« naj bi se bila cela nabirka osredotočila na Dajčmanov dom in tam »pravilno in po zaslužku« porazdelila. Pa je ta slavna družba predčasno zašla v likvidacijo na ta način, da so orožniki zaplenili vse, kar so mogli izslediti (80 kg), a glavno pa za vse vkup šele sledi — post festum, kjer šele pridejo vsi člani te petorice do — pravilne porazdelitve.

Iz Celja

— Dve hudi nesreči. Ko sta 34letni delavec Josip Razboršek iz Leskovca pri Sv. Lenartu nad Laškem in 17 letni delavec Anton Riček iz Debra pri Laškem kopala zemljo pri pivovarni v Laškem, se je odtrgala plast zemlje in ju zasula. Razboršek si je zlomil desno nogo v stopalu, Riček pa si je poškodoval levo nogo v kolenu. V nedeljo je padla 19letna natakarija Pavla Prosenjakova iz Soštanj na stopnicah in si zlomila levo nogo v gležnju. Vse tri ponesrečence so prepeljali v celjsko bolnico.

— Celjski mešni svet bo imel v petek 4. t. m. ob 18.30 redno sejo. Na dnevnem redu so poročila odborov.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklicil izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znakmo — Popustov za male oglašje ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

POHISTVO

po naročilu, vsakovrstne stole, poltrifarn oprave, vsa popravila najceneje: ZORMAN, Breg 14. 1772

Poslužite se malih oglasov

»Slov. Narod«

ki so najcenejši!

KEISEJE

VEČBARVNE JUGOGRAFIKA V PETRA NASIP 23.

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

SREBRO DRAGE KAMNE

in vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

Jos. EBERLE

LJUBLJANA, Tyrševa 2 (palača hotela »Slone«)

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

HISA

se takoj odda v najem. 2 sobi, kuhinja, pritlikine, gospodarsko poslopje, vrt, plodna njiva. Pojasnila: Marija Ošina, Brežice, Zakot 25. — Za odgovor priložite znakmo. 2277

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

LESONO STENO Z VRATI

180 cm široko, 310 cm visoko, lepo belo pleškano prodam. — Ogled v Šiški, Vodnikova c. 12. 2235

SPANJELA

(belo-rjavega) 8 tednov starega, prodam za din 400 v dobre lovske roke. Levstik, Litija 104. 2278

POUK

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

POUK

nemški, francoski in hrvaški. Gospodarska 5, pritlikje. Zabkar. 2281

SIUŽBE

BRIVSKEGA POMOČNIKA sprejemam takoj. Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 2282

Arhitekti!

Priporočajte za izolacije in vodogradnje oblastveno preizkušeni — nepremočljivi

Inženjerji!

N - C E M E N T

Zastopstvo in zaloga

M. GREGOVIČ & Co.

LJUBLJANA, Celovška cesta 37 — TELEFON 39-48

Makulturni panir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5

Samo kri se še ni podražila

In kaj pravijo k temu krvodajalci — Ali je kri življenjska potrebščina?

Ljubljana, 3. oktobra. Kljub vsem zmedam na svetu vendar nekatere resnice vedno drže; ena izmed njih je, da človek ne more živeti brez hrane ali brez tako imenovanih življenjskih potrebščin v širšem pomenu besede. To ni nikak nov evangelij, a dandanes se ljudje nekoliko bolj zavedajo tako preprostih, večnih resnic. Neovržena resnica je tudi, da so življenjske potrebščine marsikomu manj pristopne, ko so dražje. To je samo drug izraz za draginjo. Kajti o draginji smemo govoriti le tedaj, kadar blago teže kupujemo kakor v »normalnih« časih; draginja je pač le nesorazmerje med dohodki in izdatki tako imenovanih konzumentov. V finančnih sferah rabijo lahko za takšne primere izraz, da proračun izkazuje primanjkljaj. Če na primer izkazuje primanjkljaj državni proračun, je treba deficit prejeti ali slej kiti; ko je pa deficit proračun državljanja, mora biti sleherni posameznik sam svoj finančni strokovnjak. Število takšnih finančnih strokovnjakov je v teh časih prav nerazveseljivo naraslo. Večina se jih udejstvuje le tako, da toži nad draginjo. Tožbe nad draginjo se pa zde tako samo po sebi umevne, da so pravi prilastek našega časa in jim že zaradi tega nihče ne posveča posebne pozornosti, kajti draginja spada med tista zla, ki jih prizanesljivo pripuščamo.

Dovolite, to je le neogibno potreben davk našemu času, preden smo se začudili, da je v tej nezasišeni draginji, nekompromisni in dinamični, vendar velika izjema. Takšnih izjem navadno ni niti med tistimi, ki potrjujejo pravila. Torej: hrana je zdaj vsekakor draga (čeprav bi kdo to še vedno skušal tajiti) in najpomembnejši produkt iz hrane je dragoceni sok, ki brez njega ni življenja — kri. Ali se vam ne zdi samo po sebi umevno, da bi se v teh časih morala kri tudi podražiti? Podražitev hrane vzrok podražitev krvi posledica. To bi bilo logično, če je še kaj logike na svetu in če logika sploh še kaj velja. Toda kri se ni podražila.

Vprašali se boste, kje naj bi se podražila kri in kje je trg zanj? Na klavnic? No, na klavnic se je kri nedvomno nekoliko podražila, ker so letos tudi krvavice dražje. Toda kri, ki je dobra za krvavice, ni več življenjski sok v pravem pomenu besede, ni tisto najpomembnejše pogonsko sredstvo,

ki poganja najčudovitejši motor, človeško ali živalsko telo. Živa kri se ni podražila, pač pa je dražja »mrtva« na klavnic; tista živa kri, ki jo nudijo krvodajalci svojemu bližnjemu v bolnicah, je še vedno poceni. Nihče ne more reči, da se človeška kri producira sama od sebe ter da torej zanj ne veljajo zakoni navadne trgovine. Krvodajalec mora jesti, če hoče, da bo njegov »produkt« dober; za blago, ki ga prodaja iz odprte žile, blago, ki priteka naravnost iz njegovega srca na trg, mora krvodajalec prejemati tudi primerno hrano. Zdravniki morajo vsak drugi mesec preiskati kri krvodajalcev, da ugotovijo, ali je njihov življenjski sok dober za transfuzijo.

Kdo bi se potemtakem čudil, da so se tudi naši krvodajalci domislili tega nenavadnega paradoksa: vse se je podražilo, samo kri ne. Kdo bi jim mogel zamisliti, če so izrazili svojo skromno željo in prikrito upanje, da se bo nekdo spomnil tudi nanje že zaradi tega, da bi ne usahnili vreli najdragocenejšega soka? Ali si morete misliti bolnice brez zdravil? Toda še teže si mislimo bolnice brez krvodajalcev. Kri je torej neogibna potrebščina, in to je v naglasenem pomenu besede življenjska potrebščina. Pogosto so bolniki neizprosno zapisani smrti, če ne dobe krvi iz drugega zdravega organizma, ko jih ne more rešiti nič drugega; pogrešajo lahko vso hrano in zdravila, krvi ne morejo. Razsodite sami, ali je kri življenjska potrebščina ali ne. Krvodajalci so pa razsodili, da se je njihova kri za njih same sicer podražila, a da jo morajo prodajati po stari ceni. Zdi se jim, da je ne bodo mogli več prodajati tako poceni, kajti »produkt« krvi so se povečali: hrana je dražja in krvodajalec mora jesti ne le zato, da živi, temveč tudi zato, da lahko prodaja svojo kri.

Vprašanje je, ali se bo kdo oziral na njihove želje. Organizirano ne morejo zagovarjati svojih zahtev v Ljubljani, ker niso organizirani. V Zagrebu so pa organizirani in tam je kri za 100 % dražja kakor v Ljubljani. V Ljubljani je kri po 50 par kub. cm ali po 250 din 500 kub. cm (pol kg), v Zagrebu pa po dinarju kub. cm. Splošna bolnica v Ljubljani ima v evidenci okrog 40 krvodajalcev. Poklicnih krvodajalcev v pravem pomenu besede pri nas ni.

Krvodajalec lahko proda (in sme prodati) le vsakih šest tednov po pol litra krvi. Z 250 din je pač težko živeti šest tednov. Zato se mora krvodajalec prehranjevati še vsaj s kakšnim prilagodnim delom. Večina krvodajalcev se rekrutira iz vrst najrevnejših, pogosto izmed nezaposlenih, ki si ne vedo pomagati drugače, kakor da nesejo svojo kri naprodaj. Del časa pa kri prodajajo le redki, zato krvodajalstvo ni stalen poklic, zlasti še, ker začasni krvodajalci navadno ne prebivajo stalno v Ljubljani. Kdo naj bi te ljudi organiziral? V Zagrebu je drugače, zato je tudi bolnica bolj preskrbljena s krvjo. Tako imata v zagrebški bolnici stalno po dva krvodajalca dežurno službo; stanujeta in prehranjujeta se v bolnici in tako upravi tudi: treba šele iskati krvodajalce po mestu. Pri nas je prepuščeno srečnemu naključju, da bolnik dobi kri od krvodajalca, ker uprava pošilja po krvodajalce, ko je potrebna transfuzija. Prav lahko se zgodi, da krvodajalca določene krvne skupine ne morejo takoj najti, saj ne more čakati neprestano doma, zlasti si, ker nobeden nima kake rente.

Ko potrebujejo druge bolnice ali sanatoriji krvodajalca, se obračajo na splošno bolnico v Ljubljani, ker drugje nimajo evidencije krvodajalci. V sanatorijih je kri dražja kakor v splošni bolnici ali v nekaterih banovinskih zdravstvenih zavodih. Tako na primer plačujejo kri v »Leonici« in v goliški bolnici po dinarju kub. cm (500 din za pol kg). Že to kaže, da bi morala splošna bolnica najti večje kredite za kri. Sicer je v interesu bolnikov, torej najširše javnosti, da je v splošni bolnici dobro preskrbljeno za transfuzije krvi in da se sedanje primitivne razmere odpravijo. Tudi v tem primeru velja prislovica, da kri ni voda.

Krvodajalec je vprašal reporterja, če morda pozna koga, ki bi morda lahko daroval pomešane čevlje (št. 40, čevlji so pa lahko tudi večji), kajti zima se bliža. Da, morda bi mu kdo daroval čevlje, kajti dandanes so tako dragi, da si jih krvodajalec ne more kupiti z lastno krvjo. Naj nam torej pošlje naslov v uredništvo, krvodajalec pa se mu zahvaljuje vnaprej.

pri svoji prvi parni brizgalni. Tomažič bi naj položil strojniški izpit, da bi prevzel brizgalno, a rekel je, ko so mu prigravljali, da ne zna dovolj nemški ter da ne bo znal odgovorjati pred izpitno komisijo. Načelnik Doberlet, ki se sicer ni ogreval za slovenščino, je pa dejal, da ga bodo gospodje razumeli, četudi bo govoril slovenski. Izpit je položil lahko in tako je postal eden izmed prvih slovenskih strojnikov. Tedaj so bili pri nas kvalificirani delavci še po večini tuji.

Prva parna brizgalna, ki jo je Tomažič okrog 40 let skrbno varoval, je posebno zanimiv predmet in spada kot redka priča naše gasilske zgodovine v muzej, a naši gasilci takšnega muzeja nimajo, zato je brizgalna spravljena v neki baraki. S to brizgalno so se naši pogumni gasilci neštokrat bojevali proti sovražnemu elementu. Tomažič je bil vedno med najpogostejšimi gasilci in že kot strojnik parne brizgalne ni zamudil nobenega požara v Ljubljani, pa tudi v mnogih krajih v okolici. S to brizgalno so nastopili tudi pri velikem požaru v Kranju, ko je gorela Pollakova tovarna. Še prej so gasili z njo kamniško smodnišnico. Tomažič je tudi še redka živa priča požara pri starem ljubljanskem gledališču (ki je stalo tam, kjer je zdaj Filharmonija). Pri gašenju tega velikega požara so bile hude težave, ker je tisto noč pritiskal hud mraz, da so imeli sitnosti z brizgalno in vodo, ki je zmrzovala v ceveh. V začetku je stala brizgalna na levem bregu ob gorečem postopju, a kmalu je postalo tako vroče, da so jo morali prepeljati na drugi breg.

Tomažič se spominja še mnogih podrobnosti iz svojega gasilskega udejstvovanja, kar pač priča, da je tudi še duševno čil. Prištevati ga moramo med tiste naše stare korenine iz prejšnjih stoletij, ko je bil naš narod še mnogo bolj zdrav, med može iz dobe, ko so se še rodili stoletniki. — Na svidenje čez 10 let! sem se poslovil in čestit čvrstemu 90-letniku.

Iz Višnje gore

— Otok se je zadušil. Orožniški narednik g. Musa je imel ljubkega enoletnega sinčka. Gospa je samo za trenutek pustila v kuhinji. Ta čas je otrok vtaknil glavico v lonec, ki je bilo v njem nekaj vode. Ko se je vrnila, je bil otrok že mrtel. Takoj poklicani zdravnik mu ni mogel več rešiti življenja. Užalosteni staršema naše iskreno sožalje!

XVIII. SOKRIVCI

Zdaj je že ugotovljeno, da je Arthur Sornieres z zdevkom »krasni rdečelas« ali »potepin« zadavil Josea Escaldas z lasom, vrženim naglo — nedvomno spomin na argentinsko pampo — in sicer prav v trenutku, ko ga je bil Bolivijec sprejel z navdušenjem misleč, da mu bo bandit izdal Valcora. Potlej je pa morilec obrnil vse tako, da bi kazalo na samomor. Šlo mu ni samo za to, da bi Escaldas izginil, temveč, da bi tudi vsi verjeli v njegovo prostovoljno smrt. Njegov samomor bi bil obenem priznanje sleparije. Nihče bi ne dvomil, da se je Escaldas obesil, da bi mu ne bilo treba sprejeti kazni za svoj zločin.

Račun je bil točen. Tragika takega konca se je vsiljevala s tako silo,

da sta jo z grozo občudovala celo neposredna udeleženca Plesguen in Villigen.

Ta umor je bil dogovorjen med lažnim Valcorom in Sornieresom v tisti mrzli in snežni noči, ko je Michelina vsa drhteča od strahu in zle slutnje bedela v pričakovanju svojega očeta.

Kakšen povratek je bil to! ... In kako je drhtel, drugače tako samozavestni, neustrašni mož, ko je v žarku električne luči srečal njegov pogled čiste Michelinine oči, on, ki je še čutil na svojem osumplem obrazu odsev strašne odločitve in na svojih ustih drhtenje groznih besed.

Montmartrski bandit, grozni Arthur Sornieres, je bil prikladno orodje tega satanskega duha. Toda delal je račune brez »svoje žene«.

Zvečer po zločinu, skrušen od groze, navzlic svojemu cinizmu in tembolj razdvojen, ko je po tragediji umora odigral komedijo greha ter preživel urico pri Rosalindi, da bi dobil alibi, samo da bi pojasnil svojo navzočnost v hiši v ulici Levis, — tistega večera se je večkrat zagovarjal s čudnimi besedami. Njegova prijateljica Angela Mome Cervelas je smatrala za povsem zmožnega tega, da bi se zapletel v krvavo afero. Kmalu mu je bila na sledu in naslednjega dne ni več dvomila o tem, ko je namreč čitala v novinah, da se je Escaldas obesil na modro vrstico, se je obrnila k Arthurju in dejala smeje:

— Zato torej si odnesel mojo vrstico? Potlej je pa pripomnila resno:

Kaj prižene goloba domov?

Že od pradavnih časov je znan čuden gon golobov, ki se vedno vračajo domov, pa naj jih odnesemo še tako daleč. Za to lastnost golobov so se zanimali mnogi naravoslovci in radi bi bili ugotovili, od kod izvira. Napravili so mnogo poskusov in med drugim se je pojavila domneva, da se golobi orientirajo po zemeljskem magnetizmu in da se vračajo vedno na kraj določenega magnetnega polja. Da bi ugotovili, ali je ta domneva pravilna, so pritrdili nekateri ameriški raziskovalci golobom na nožice droben permanenten magnet, ki naj bi motil vpliv magnetnega polja.

Toda golobi so se vračali tudi z magnetom na pravo mesto, in sicer v istem času, tako da je ta domneva padla. Pojavilo se je tudi naziranje, da se golobi orientirajo s pomočjo svojega izbornega sluha. Zato so

jim pri seriji poskusov zamašili ušesa, bodisi z raztopljenim voskom ali vazelinom. Pa tudi ti poskusi se niso obnesli. Golobi so se zopet vrnili domov. Samo golobi, ki so jim bila ušesa zalepljena z voskom, so se zakasnili. Toda bili so že pred odhodom nemirni in vosek v ušesih jih je med poletom tako motil, da so se vrnili nekoliko pozneje. Ko je bil pa vosek nadomeščen z vazelinom, so se golobi vrnili normalno in v najkrajšem času domov.

Nazadnje se je pojavila domneva, da utegnejo biti golobi pod vplivom elektromagnetnih valov. Zato so jim pritrdili na nožice žice, nastavljene na frekvenco oddajnega aparata, tako da je bil golob pod neposrednim vplivom elektromagnetnih valov. Golobi so se vrnili z zamudo domov, toda iz te zamude ne moremo sklepati, da bi bili pod vplivom elektromagnetnih valov. Pravi vzrok bo najbrž v tem, da jih je žica na nožicah motila. Navzlic vsemu prizadevanju torej skrivnosti še niso prišli do dna.

Čudne posledice avtomobilske nesreče

Ob prvi nesreči je izgubil spomin, druga mu ga je pa vrnila

Charles Trautwin v New Yorku je doživel čudno pustolovščino. Nekega dne je odšel z doma v pisarno in doma je dejal, da se kmalu vrne. Toda ves dan ga ni bilo domov. Žena je telefonirala v možovo pisarno in dobila presenetljiv odgovor, da tistega dne moža v pisarno sploh niso videli. Zelo se je ustrašila in telefonirala je na vse strani, toda povsod je dobila enak odgovor. Vso noč je prečela, zjutraj pa je odšla na policijo povedati, da je njen mož brez sledu izgubljen. Mislija je, da je postal žrtev zločina in zato je prosila, policijo, naj uvede preiskavo.

Policija pa ni vzela njene prijave resno, kajti v Ameriki se pogosto pripeti, da mož v veselju družbi pozabi na čas in da se vrne domov židane volje šele naslednjega dne. Zato je policija malo počakala. Ko se pa Trautwin tudi tretjega dne ni vrnil domov, je razposlala na vse strani z okrožnico njegov opis in več tisoč newyorških redarjev je iskalo pogrešnega trgovca. Minilo je pa več dni, ne da bi ga našli. Šele čez 14 dni sta našla dva redarja v nekem newyorškem predmestju moža, k se jima je zdel zelo sumljiv. Hodil je po ulicah ves zapra-

šen in umazan, izčrpan in neobrit. Ko sta stopila redarja k njemu in ga vprašala, kdo je, sta dobila zmeden odgovor. Pametno je znal povedati samo toliko, da ga boli glava.

Redarja sta ga odvedla na bližnjo stražnico in ker se je ujemal z njim opis Trautwina, sta takoj obvestila policijsko ravateljstvo. Dežurni uradnik jima je naročil, naj takoj pripeljeta neznanca z avtomobilom k njemu, kar se je tudi zgodilo. Med potjo pa se je pripetila avtomobilska nesreča. Policijski avto se je zaletel v neki drug avto in oba sta bila precej poškodovana. Ob trčenju je zaženekalo steklo in tedaj se je Trautwin prijel za glavo ter vprašal presenečen, kje je. Med preiskavo se je izkazalo, da se je peljal Trautwin pred 14 dnevi z avtomobilom v pisarno, pa ga je med potjo doletela avtomobilska nesreča in posledica je bila, da je izgubil spomin. Mož ni vedel, kdo je, kje stanuje in kam naj se odpelje. Zato je taval cela dva tedna po ulicah. Ob drugi avtomobilski nesreči se mu je pa nenadoma spomin vrnil in zdaj je zopet zdrav.

človeških žrtev.

Požar je nastal popolnoma in nikoli niso mogli dognati kdo ga je povzročil. Ko so ga opazili je bilo že prepozno, da bi ga mogli pogasiti ali vsaj omejiti. Takrat je bila večina londonskih hiš iz lesa in zato se je ogenj še lažje in hitreje širil. Kmalu so bili v plamenih celi okraj. Pogled na goreči London je bil strašen. Ogromni oblaki črnega dima so se dvigali pod razsvetljeno nebo, in med trusem padajočih streh se je slišalo obupno klicanje ljudi, ki so v paničnem begu hiteli na varno na breg Temze, kjer je kmalu nastalo veliko taborišče. Več tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Požar je trajal polnih šest dni in pogorela je dobra tretjina takratnega Londona.

Čudne knjige

Asirci so imeli knjige iz gline. Knjiga iz opeke je tudi posebnost svoje vrste. Še bolj čudna je pa knjiga, kakršno so rabili stari Egipčani. Mislite si kakih 100 korakov dolg pas, podoben je pasu iz papirja toda iz nekega čudnega papirja. Če si ga pa ogledamo od blizu, vidimo, da je sestavljen iz mnogih tenkih pasov, položenih križem kračnem drug čez drugega. Če poskusite list raztrgati, se prepričate, da je res iz drobnih pasov, podobnih pleteni mreži. Na pogled je svetlozlate barve, gladek in blesteč. Lomi se kakor naš voščeni papir. Vrstice niso pisane po celi dolžini pasu, temveč so razdeljene v več sto stolpcov. Če bi bile vrstice pisane po vsej dolžini, bi morali med čitanjem hoditi od enega konca do drugega polnih sto korakov.

Ta čudni papir so izdelovali Egipčani iz še bolj čudne rastline. Na bregovih Nila so bila v motvirjih cela polja pokrita s tenkimi debelci. To prav za prav niso bila drevesca, temveč trsje, večje od človeka. Steblo je bilo ravno in golo, na vrhu je pa imelo glavico. Ta rastlina se imenuje papirus in bila je pravi dobrotnik starih Egipčanov. Iz nje so izdelovali pasove za pisanje, jedli so jo in pili, se oblačili v njo in služila jim je celo za plovbo. Pečen papirus, sladki sok te rastline, tkanine iz nje, sandale iz njene kože, iz povezanih debelcev spletenih čolni, vse to je dajala Egipčanom ta rastlina, podobna kravjemu repu.

— Slučajno sem jo iskala v omari, kamor sem jo bila spravila. Vrni mi jo. Potrebujem jo ...

Strašna minuta! Ubogo bitje se je šaljilo, toda način, kako ji je njen nežni prijatelj za bodečo prepovedal take šale, ne da bi ji vrnil vrvice, je samo utrdil prepričanje v nji.

Dal ji je denarja, potem ko jo je bil tako pretepel, da je malo manjalo, da je ni ubil. To je bil nov dokaz, od kod je imel to zlato in te bankovce.

Naslednjega dne je izginil. Potrto dekle ni čutilo potrebe, da bi tako potrdil njeno domnevo. Objokovala je brutalnega ljubčka, ki morda v njenih očeh ni bil padel, temveč ga je bila strašna tajna še poživšala. Nikoli ji ni prišlo na misel izdati ga. Noben denar, nobene obljube, nobene izkušnje bi je ne bile pripravile do tega. Ko je pa spoznala, da jo je »možiček« zapustil zavoljo druge, ko je pomislila, da je morda storil svoj zločin v sporazumu s to Rosalindo, — kajti Escaldas je stanoval v isti hiši, — je zahrepnela po osveti in tako je izdala tajno, ne da bi se prav zavedala, kaj je storila.

Sicer je pa že naslednjega dne obžalovala svoj korak. Ihteč od strahu in obžalovanja je hotela prekljati svoje odkritje. Toda bilo je že prepozno. Imeli so v rokah tudi Rosalindo. In ti spomini, skladnost časa, govorice in vesti, podprte zdaj z utemeljenim sumom, daleč od tega, da bi oprostile gosta v ulici Levis krivde, kakor takrat, ko se je sodilo o tem pod domnevo umora — so zdaj jasno odkrivala njegovo vlogo, — strahotno vlogo hladnega premisleka, drzne sile, podivjanosti in krvoločnosti.

Daniel Lesneur

Krinka ljubezni

Roma

— Uboga Bertranda! Ločiti se morava! Ne moreš ostati pri meni z najinim sinkom. Te sreče nisem zaslužil. Hrepenel sem po tem, prasegam ti, tvoja plemenita nežnost je vzbudila v meni hrepenenje. Pozneje bom razumela, zakaj se moram temu odpovedati. Saj niti ne veš, koliko me to stane. Imej me rada vsaj tako, da mi ne boš pokazala svoje bolesi. Pojdi, pojdi! Prihajal bom k vama. Firmin, stopi po izvoščka.

Prebledela je in odgovorila ponižno:

— Prišla sem, Gilbert, da bi ti stregla. Odkar si okrevel, sem pričakovala vsak čas ...

— Ne govori tako, — je vzklilnil odločno. — Ne, nisi mogla pričakovati. Jaz sam nisem tega pričakoval ... Ah, Bertranda ... Claudius in ti sta mi dala novo srce.

— Ali naju ljubíš? — je zamrmrala solznih oči.

— Da, ljubim vaju.

205